

ELŐFIZETÉS

HELYZEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 60 l.

HIRDETÉS:

4-hatásos postt. r. egy sor 20 fillér,
minden követhető 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesülé-
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Révész-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, november 4.

Görz ellen támadnak az olaszok.

(Előrenyomulásunk Kragujeváctól délre. — Linsingen áttörte az oroszok állását.)

Budapest, november 3. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A Stripamenti harcok még folynak. Az oroszok erősfítéseket állítottak harcra. Buczacztól északkeletre az oroszok egy támadása tűzünkben összeomlott. Rienawától északra egész nap heves harc folyt. Siemikovce község birtokáért az osztrák magyar csapatoknak a tegnapi jelentésben említett ellentámadása változó szerencsével folytatott küzdelem után a délutáni órákban azzal végződött, hogy az oroszokat elűztük a faluból és a majorból. Éjjel új orosz haderők támadtak, úgy, hogy néhány házcsoportot újra elvesztettünk; ma tovább folyik a harc. A Siemikovcétól északra fekvő tó körül is harcolnak. A Linsingen tábornok vezérlete alatt álló osztrák-magyar és német haderőből alakított áttörő csoport Bielgownál (Czartorysktól nyugatra) betört az oroszok főállásába. Öt tisztet és hatszázhatvan főnyi légénységet elfogtunk és három géptegyvert zsákmányoltunk. Északkeleten a helyzet egyébként változatlan.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok megszakítás nélkül folytatják Görz ellen irányuló erőfeszítéseiket. A Plava harcvonalon bezárólag a doberdoi fensik északi szakaszáig tegnap újra igen nagy haderő támadott, de mindenütt visszavertük. E harcokban több olasz ezred létszáma felét veszítette el. Ma éjjel után egy kormányozható léghajó Görz városára számos bombát dobott le. A délnyugati harctér egyéb pontjain nem volt jelentősebb esemény.

Délkeleti hadszíntér:

A Montenegró ellen küzdő osztrák-magyar csapatok rohammal elfoglalták Avtovaotól délre az ellenséges területen fekvő Bobija magaslatot és még három más hegycsúcsot, melyet a montenegróiak szívósan védtek. A Bobija hadállás elleni rohamnál egy tizenkét centiméteres, az olaszoktól származó ágyút zsákmányoltunk. A Szerbiában küzdő szövetséges haderő egy osztrák-magyar hadoszlopa bevonult Uzicebe. Más os. és kir. csapatok Cacoaktól délre és délkeletre állanak harcban. A Cacoaktól Kragujevácba vezető úttól délre, a Kragujeváctól délkeletre, valamint Jagodinától északra és északkeletre fekvő magaslatokon az osztrák-magyar és német csapatok támadásai az ellenség legszivósabb ellenállása dacára mindenütt tért nyertek. Kragujevácbban hat ágyút, husz ágyúcsövet, tizenkét aknavetőt, néhány ezer puskát, sok löszert és egyéb hadianyagot zsákmányoltunk. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Görz vidékén elkezdődött harcok folynak. Miután az olaszoknak az egész tengrparti arcvonalunk ellen irányult általános támadása legnyilvánosabb veszteségeik mellett megfeneklett, megkísérik, hogy minden rendelkezésükre álló erejüket későbbesített támadásra egyesítsék harcvonalunk olyan helyén, ahonnan esetleg egy helyi siker reménye inthet feléjük, amely a hön sóvárgott Görz városa nevével volna kapcsolatos. E célra irányultak a tegnapi erőfeszítések. Ez a nap derék csapataink részére, amelyeknek az elmúlt két héten tanúsított teljesítményei felülmúltak minden eddigig, a dícsőségnek ünnepe napja volt, hiszen arról volt szó, hogy az ellenség friss, más harcvonalokról odavezényelt haderőnek táma-

dásait is visszaverjék. A görz hídfő ellen az ellenség legalább is két dandárt indított, amelyek régebben a Dolomitok frontján harcoltak. Az olaszok Monte Sabotinot kétszer, az Osaviját egyszer, a Pevmától nyugatra lévő hadállást négyszer támadták — mindhiába. Igen heves támadások irányultak a Podgora magaslatok ellen is, ahol az ellenség több árokba bevonult, de éjjeli ellentámadások következtében kénytelen volt ismét elhagyni azokat. Az ellenséges támadásokat doberdóvási ágyútűz vezette be, egyidejűleg heves sárötűz alá vették a harcvonalunk mögött levő vidéket, Görz nyugati részét. A Plava vidékére és a doberdoi fensik északi szélére irányított erős támadások hivatalos voltak a főhadiszállás támogatni. Plava vidékén

tüzérségünk gyilkos ágyútűze tartotta lenyűgöve a támadást. Zagora táján közelharcokra került a sor, amelyek még folyamatban vannak. A doberdoi fensik északi szakaszán több százóalj a Monte San Michele ellen intézett támadást, azonban az 1. számú honvéd gyalogezred a támadást véresen visszaverte. San Martino vidékén öt olasz gyalogezred indult támadásra. Arkainkban kérésére került a sor. Aki az ellenség közül megmenekülhetett, gyors futásban igyekezett a veszedelemből kikerülni. Állásaink szilárdan kezünkben maradtak.

Minden oldalról üldözik a visszavonuló szerbeket.

Berlin, november 3. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Nem volt jelentős esemény. A Souchez pataknál, a hasonló nevű helységtől északkeletre egy átkarolással fenyegetett előretolt árok részünket mintegy száz méternyi szélességben éjszaka tervszerűen kiűrték. Peronnestől keletre egy angol repülőgép gyalogságunk tűzébe kénytelen volt leszállni. A jármű vezetője (tiszt) fogságunkba került.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadosztályja.

Dünaburg előtt az oroszok folytatták támadásaikat. Illuxtnál és Gabrunowkánál visszavertük őket. Az oroszok négyszer intéztek sikertelen rohamot szokatlanul nagy veszteségeik mellett gateni-i állásaink ellen és a Swenten-Ilsen-tó közötti arcvonalunkat vissza kellett hajlítani. Az oroszoknak sikerült itt elfoglalni Mikulinski falut.

Lipót bajor herceg tábornagy hadosztályja.

A helyzet változatlan.

Linsingen tábornok hadosztályja.

Oginsky osztagjánál visszavertük az osaritschi zsilip ellen intézett ellenséges támadást. A lisovo-czartoryski ut mindkét oldalán az oroszokat újólág további visszavonulásra kényszerítettük; öt tisztet, hatszázhatvan főnyi légénységet elfogtunk, három géppuskát zsákmányoltunk. Bothmer gróf tábornok csapatai Siemikovec északi részében még harcolnak.

Balkán hadszíntér:

Uzice meg van szállva. A cacakragujeváci úton áthaladtunk. A Morava mindkét partján az ellenség még

makacsul ellentúl. Kragujevában hat ágyu, husz ágyucsó, tizenkét aknavető, több ezer puska, sok lőszer és hadi anyag volt zsákmányunk. Kövess tábornok hadseregének német csapatai tegnap háromszázötven szerbet ejtettek foglyul és négy ágyut zsákmányoltak. Galwitz tábornok hadserege az utolsó két napon egyezer-egyszáz szerbet ejtett foglyul. Bojadjev tábornok hadserege Planinica-tól nyugatra a zajecsar-paracsini ut mindkét oldalán visszavetette az ellenséget. Kétszázharminc szerbet elfogott és négy ágyut zsákmányolt. Knjazevactól délnyugatra folytatva az üldözést a bolgár csapatok elfoglalták a svrljigi hídfőt és átlépték a Svrljik-Timókot és a Pelcs hegyen (1827) és a Gulhyan és a Guljanskan (1869) áthatoltak és zárkózva előnyomultak a nisara völgybe. Háromszáz főnyi fogoly és két géppuska jutott kezükre. A Nisava völgyben előnyomult csapatok tulerőnek támadása elől kitértek. A Béalapalánkától nyugatra emelkedő Bogow hegyet (1154) szilárdan tartják. Legfelsőbb hadvezetőség. Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nyugaton új harcra készülnek a németek.

(A császár terveit. — Még közel van Páriszhoz az ellenség.)

Táviratú tudósítás.

Krisztiania, nov. 3.

Londonból táviratozzák az Aftenpostennak: Megbízható helyről nyert értesülések szerint a németek a nyugati fronton elhelyezett hadseregeiket teljesen át csoportosítják. A front egyes helyeire jelentékeny megerősítéseket küldenek, egyes helyeken pedig a harc vonalban álló csapatok számát csökkentik. Állítólag maga a német császár dolgozta ki az új terveket, amelyek alapján a németek biztosra veszik, hogy minden támadással szembe szállhatnak. A német főhadiszállásról a német tüzérségnek több kiválóságát beosztották a frontra, akik arra vannak hivatva, hogy az egész arcvonalon a német ütegek elhelyezését és működését felügyelet alatt tartásák.

A talános népfelkelés Franciaországban.

Genf, november 3. A Journal jelenti: Briand miniszterelnök, miként 1870-ben, most is azt tervezi, hogy általános népfelkelést rendel el, „hogy az ellenséget el lehessen űzni a francia földről”. Valamennyi megye prefektusát Párisba hívták.

Párisból 80 kilométerre állnak a németek.

Bern, november 3. A Temps elég barátságosan fogadja a Briand-kormányt, de megjegyzi, hogy ez csak akkor boldogulhat, ha erős kézzel dolgozik és magára vállal minden felelősséget a parlamenttel és a közvéleménnyel szemben is. Nem szabad elteledni, — írja, — hogy az ellenség Noyon-nál, azig 80 kilométernyire van Párisból.

Az utolsó Joffre-offenzíva veszteségeit.

Genf, november 3. A svájci lapoknak jelentik Franciaországból, hogy a legutolsó nyolc napos offenzíva folyamán a franciák vesztesége legkevesebb 90.000 ember volt.

Belgrádi gondolatok.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Belgrád, november 3.

Vajon kik ültek előttem ezen a padon? Miről gondolkoztak és mit tervezhettek? Fandorlatos cselek születése, szerelmesek édes találkozásai, busongó remények foszlásnak indulása, vak hitek kesergő összeomlása, lüktető bosszu hova tűntetek most innen? Mint a lélek vergődése, zörögnek most a galyak a parkban és a bokrok zöldje nedves rozsda-pirosba, halott sárgába hanyatlott. Az inga-ig pad egykor nyugalmas támaszt adó fehér karfája lecsuklott a fekete sárba, mélyreható, átgondolt gondolatok nem teremhetnek meg rajta a kényelmetlenségben, csak egy fáradt, alig megpihenő vándor kuzsa gondolatai üthetnek tányát a koraadó deszka alkotás felett, mely a sár és víz között úgy áll, mintha egy utolsó sóhajtással összeroskadva akarná magát megadni az igazságot osztó sorsnak. Ez a víztől csepegő cyril jelű kereszt előttem kinek a lakcíme lehet, micsoda fenatikus takarhat e sáros hant a boulevard közepén? Miért mered rám sötét tátongásával a szemközti palota átütött emeleti szobasora, mint egy rémes vész sötét szemgödré? Az ablakba akasztott szép selymes csipkeshoknyát miért nem veszi fel valaki, egy asszony, szép és elegáns? Hol van egy fényes esti korzó, legújabb párisi kreációkkal, illatos subogással teli? Miért van itt mindenféle sirkerti némaság, a melyet csak kisérletes patkócsattogás és a portyázó órség olykori vezényszava oszt részekre? Hol van innen minden nagyravágyás, kártyavarak égis igyekvése, akarnok néció frank és britt majmolása? Szép angol és francia nagy katona urak miért tekintettek ki olyan kérkedő elbizakodottsággal a kirakatok üvegéből? Nem veszíték észre a könyvekig kasagló mulatságot, a melyet a legutolsó baka incenál előtettek az arca mimikájával? Most majd eljön az este és nem gyulad ki felettetek a tűzféher gömb, hogy rátok áraszsa meleg glóriáját, sötétben maradtok, mert nem hoz számotokra semmi éltető áramlást az utca kuzsa, összepöndörödött drót labirintusa. Mit gondoltok most odafenn a fehér partokon túl messze reszkető kődorszagotokban, ezek a ténfergő imbolygó pincék sötétjében megbújt alakok, kik néha megalázkodottan, ijedt, sunyi macska ábrázattal elhúznak előttek, átkoznak-e vagy áldanak benneteket tizediziglen, mert elherdáltátok a testvérüket, a fiukat, az apjukat, a tűzhelyeiket?

— Mit gondoltok szép öreg diszes emberek a ti egyenruhátok vérpirosra el tud-e rejtozködni szegénylős mimikrivel a háboru vöröslésében? Nem fedezi fel minden lobogáson keresztül a ti alattomos silhouettjeiteket a nagy kendős, csuprot rejtegető, brüsszeli csipke jupont viselő, türelmesen váró belgrádi asszony a sztarosza gránát látta háza előtt? Most nem hullna felétek a mámor rózsája, de viasorgó halál, a mi itt mindig könnyen és bőven termett.

Nem tudtátok ti, hogy a mámor táplálta kóros evolúció nem a természet rendje! Az élet picit sejtje is, ha magára hagyják, fejlődik szépen és nagyra nő a saját erejéből, de ha

tultalálja őt valami idegen, kábító odaáramlás, megduzzad zavarosan a túlfutott protoplasma és elkárhozik a szegény, talán nemes anyag. Nem voltatok a természet vasszabályainak ismerői s nem lehetettek intézői a világtörténelemnek Lloyd George, Grey, Joffre, French. Egy megsemmisítő vérzivatarban össze kellett itt omlania, halálosan elesenednie mindennek, a Száva habjaiban kielégő pófeteg Kalimegdánnak, a Topesider Fontainebleant silányan utánzó fehér villaházainak, a nagy irigysárga konaknak és a vakmerő, sisakos, kardos figurákkal tudizitett hihetetlen méreteken nagyzó hadügyi miniszteriumnek. Szorgalmasan lapoz most a büszke tornyu királyi palota összeruzott ablakain befúvó szél a diszkötéses, aranyezegélyes könyvekben, a szürke egér ráfut a régi szagu könyvre és olvassa az ajánlást: off. pour le roi Pierre I..., lerágcsál egy pár betűt a lapról és nagy bosszusan csodálkozva áll tovább, hogy mikor ő az ur a házban, ilyen rosszul kell táplálkoznia, talán elpusztulnia a királyi udvartartás kellős közepében. Folyton magam előtt látom a rácsáló egeret apró pillogással, pedig már rég eljöttünk a palotából, már egy feltört trafikban vásárolunk cigarettát, képes lapot. Es mintha az apró egér szólalna meg előttem, de már nem sajtka, hanem fehér a szóra, meg a bajusza és sűrűn pillog, mintha most szokna épen a világossághoz.

— Wollen sie Herr Leutnant Krönung von Petér haben? Kolorierte karta. Mikor az egér meghallja, hogy a társamhoz magyarul beszéltek, szaporán cineog.

— Magyar? Én is az vagyok kérem. Most sok jelentős pillantás következik. Megismert az egér.

— Én kérem a belgrádi zsidó hitközség templomi szolgálja vagyok könyörgöm. Rettenetes időket éltünk itt! Nagy Isten!

— Hogy maradt itt? Belgrád első elfoglalásánál miért nem ment haza?

— Nagyon jó üzleteket csináltam a magyarokkal, hát maradtam, mint most. Szaporán hátraszalad a kis egér a fiókhöz és két levelet kapar ki belőle, teljesen bírom a bizalmát, Zimonyban fel fogom adni a leveleket Budapestre...

Árad a Száva, sűrű ólmos eső hull bele, behömpölyög a szürke víz a Hadi-sziget, a Cigány-sziget füzei közé, felhabzik a hatalmas vashid lejtőkke robbantott csonka részeire és serényen nyaldossa a Kalimegdán szürke köveit. Es a mint a Száván szeldesi a nagy sebesültzállító kórházhajó Zimony felé a vizet, visszanezve olyasforma a belgrádi dombtető, mint egy réges régi elátkozott, sok-sok kis ogérlyukkal át meg átluggatott szomorú bagolyvár, amely már csak arra jó, hogy érdekes és megható fényképfelvételeket készítsenek és szintelen haditudósításokat irjanak róla.

(w.)

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkör a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Éjszaka a doberdói fennsíkön.

(Ut ellenséges golyó záporban. — Az életmentő dolina. — A kőfedezékek között.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 3.

Azokról a harcokról, amelyeknek összefoglaló képét két hétnél hosszabb ideje adja mindennap Hőfő jelentése: az Isonzó-csaták valóságosan leírhatatlan hevességű golyózaporáról szól az a levél, amelyet az orosz harctér polkai részéről: a doberdói fennsíkéről küldött az Aradi Közlöny-nek Fischer István kadett, aki a híres hajdusági ezred aknavető osztágában teljesít szolgálatot. Október 26-án — tehát az utolsó nagy Isonzó-csata kelles közepén — kelt a levél és egy részletét festi annak a sok nehézségnek, halálveszedelemnek, fenyegető veszélynek, amellyel meg kell küzdeni délen harcoló katonáinknak. Azt festi: milyen a Doberdo éjszakája:

— Sötét, holdvilágtalan éjszaka. Az égboltozat tiszta, telve csillagokkal. Elhagytuk az országutat és csak a vezető tájékozottságára bízva magunkat nekivágtunk a sáknak. Embermagasságra kőfalhoz érünk. Mindkét oldalról ez szegélyezi azt a csapást, amelyet május huszadika óta az osztrák-magyar csapatok szeges talpu bakancsai róttak a földbe. Előttünk félkör alakban az égálgán fényes zöld csillagok emelkednek a magasba, azután lebegve leereszkednek és kialszanak. A láthatár nyolc-tíz pontján egyszerre ragvognak föl és mintha valami mélységbe esnének le, úgy tűnnek el. Világító rakéták.

Közelebb érünk és ekkor pattogás hallatszik. Apró fénypontocskák villannak föl a horizont három oldalán; egyszer kevesebb, azután több, változva. Mögöttem már tapasztalt, harcoddett debreceni, hortobágyi fiúk jönnek. Vállukon töltött fegyver. Cigarettszálak nem szabad és így irigykedve nézik a bozontos bajszú öregebbeknek füstölő pipáját, a mely szinte oda van növe a szájuk szegletébe. Most még esőndesen beszélgetnek.

A kőfalak szűkebbre szorulnak és már nem sokat látni tőlük abból, ami az égálgán történik, de annál többet hallani. A ropogás erősödik, mint mikor jégeső veri a háztetőt, vagy az ablaktáblát és a kőfal fölött zizegést, sziszegést lehet hallani. Kis golyók. Némelyik nekimegy a kőfalnak és erőtlenséggel esik a földre, másik csak a kőfal szélén akad fenn és innen más irányba tértve, berrrege repül tovább. Kis kör alakú mélyedéshez érünk, amelyben világosságot látunk. Fincelejárathoz hasonló kis kőnyúthók vannak itt. Az egyikben tábori telefon, amelyhez minden irányból sodronyok gyűlnek össze. A telefonistának nincs pihenése; állandóan fülén a kaztyó és szerény gyertyavilág mellett vesszi fel és adja le a jelentéseket, parancsokat.

Másik kis kunyhó, deszkával bélelve. Egy deszkapriccs benne és egy primitív asztal. Több nem is férne belé. A zászlóaljparancsnok lakása.

Megkapjuk a parancsokat a felváltást illetőleg és felmegyünk a mélyedésből (dolinából) a szabadba. A kőfal megszűnik és körülöttünk három oldalról szabad utja van a golyóknak. Alig tesszük pár lépést, mögöttem alfojtott káromkodás hallatszik.

„Mi az?” — kérdeem. „Meglőttök” — válaszolja az előbbi hang. „Hol?” „A combomon.” A sebesült visszazalad áltól lábával a dolinába. Irigylem érte. És most megsebes-

ült jó időre a háborútól. Azután tovább haladunk gyors lépésben. Előttünk mindig közelebb hallatszik a ropogás, a golyók csapatos-tól jönnek, némelyik a fejünk fölött surran el, némelyik közöttünk, némelyik a lábunk előtt turódik a földbe, vagy nekiütődik a kőnek és szikrát hány. Jobbra balra kapkodjuk a fejünket, mintha használna valamit. A gyors menéstől liheg a csapat, egyre-másra botlik meg a nagy kőekben, amelyeket mintha az égből vetettek volna ide.

Sietni kell, hogy minél hamarabb átjussunk a tűzön, biztosabb fedezékekbe. Embereimből egy-egy visszafordul náha és szalad vissza a dolinába. Megsebesült. A pattogás polkivá válik; a golyók a kőnek ütődve akkorát szólnak, mintegy puska. Most már százával jönnek minden felől. És fűtyülnek, sziszegnek, zizagnak, berragnak, nyögnek, vijjognak, vonítanak, nyöszörögnek, nyávognak, mintha fájna nekik, hogy a kőnek ütődnek.

A hangok elképzelhetetlen sok változatát adva itt százaldanak el mellettünk. A ropogás már őrlőd. A vezető szaladni kezd és mi utána.

És végre egy negyedóra leteltével ismét mélyedésbe érünk, ahol a golyók már mind a fejünk felett járnak, de ahol a pattogás még erősebben hallatszik. Mintha egy hadsereg löne reánk minden irányból, közvetlen közelből.

Rendbe szedem a csapatot, amelyből egy pár már sebesülve visszament és felváltjuk a fedezékben őrködő csapatot. A mieink elfoglalják helyüket, a puskát beteszik a lövésbe, az „éles“-t melléje meg a szesbe és rágyutának a régen óhsított cigarettára. Itt nem baj, ha lönek is a világosság felé. A Doberdo elátkozott kövsiből emelt kőfal védi az embert a puska golyó ellen.

A felváltott csapat gyülekszik és elindul ugyanarra az utra, amelyről mi jöttünk.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Hivatalvesztésre ítelt irnok. Temesvárról jelentik: Fischer Ignác temesvári járásbírói irnok, aki azelőtt mint őrmester a katonaságnál szolgált, a háborukitörésekor jelentkezett Horváth Jenő táblabíró, vezetőjárásbírónál azzal, hogy neki szintén be kell vonulnia. El is utazott Lugosra jelentkezés céljából, de a negyvenkét éves embert onnan elküldték azzal, hogy várja meg a behívót. Fischer tehát nem vonult be a katonasághoz, ennek ellenére azonban nem tért vissza állásába, hanem úgy szerepelt, mint bevonult őrmester. Időközben kinevezték számvevő-hadnagyának a ilyen minőségben többször járt Temesvárról, felkereste a törvényszéki elnököt, a táblaelnököt és hadi élményeket is tudott elmesélni. Ez év szeptember havában kiderült azután, hogy Fischer úgy maradt távol hivatalától anélkül, hogy katonai szolgálatra tényleg be lett volna hívva, mert csak most szeptemberben kapta meg a behívót. Az irnok ellen ezért fegyelmi eljárást indítottak azon a címen, hogy hivatalát egy teljes évig elhagyta és a hivatalnoki fegyelmi bíróság ma foglalkozott az érdekes esettel. A fegyelmi bíróság Fischer Ignácot hivatalvesztésre ítélte, de nyugdíját meghagyta, Fischer jelenleg Zalaegerszegi teljesít katonai szolgálatot.

§ Szabadlára helyezett előkelő kereskedő. Temesvárról jelentik: Annak idején hírt adtunk arról, hogy a budapesti államrendőrség kirendeltsége letartóztatta Kohn Sándor kereskedelmi tanácsos, gabonakereskedőt. Kohn Sándort Hajdu Frigyes dr. védő előterjesztésére ma szabadlára helyezték.

Ellentétek az orosz hadvezetésben.

(Uj ottenziva készül — Riga sorsa.)

Távtrati tudósítás.

Budapest—Bécs, november 3.

Az elfogott oroszok vallomásaiból kitűnik, hogy Ruzskij főparancsnok és Iwanow tábornok között nagy ellentétek vannak. Ruzskij defenzív magatartást óhajt, míg Iwanow nagy offenzívát. Kuropatkin Iwanowot támogatja.

Uj offenzívát terveznek az oroszok.

Kopenhága, november 3. A „Times” haditudósítója táviratozza az orosz főhadiszállásról: Egy magasrangú orosz vezérkari tiszt kijelentése szerint az orosz főhadiszálláson remélik, hogy az orosz vereségek most már megszűntek. Ha sikerült — úgy mond — a Visztulánál, ahol seregünk három oldalról volt körülfogva, elmenekülnünk, úgy most már nem kell semmitől sem félnünk. Hadseregünk most császárságunk centrumában áll és katonáink semmiképen sem mondhatók kimerülteknek. Lehetséges ugyan, hogy egyes helyeken taktikai okokból még ezután is vissza fogunk vonulni, de biztos, hogy a front több helyén előre is fogunk nyomulni. Csapataink általában offenzívát várnak és a legnagyobb bizalommal tekintenek szövetségeseink felé. Az orosz katonák kötelességüknek tekintik, hogy binárba került testvéreiket megmentésük és nevében az irányban hathatós támogatást remélnünk szövetségeseinktől is.

Riga hamarosan elesik.

Zürich, november 3. A Neue Zürcher Zeitung pétérvári távirata szerint a Novoje Vremja kétségtelenek tartja, hogy Riga hamarosan a németek kezére kerül. A háboru a legnagyobb veszteségeket a minszki kormányzásban levő oshmianskai kerületben okozta. Szeptember óta a smorgon—korelitschi vonal állandóan tűzérési tűz alatt van. Az itt elszórt falvak eltűntek a föld színéről. A menekülő tömegek Minszkben gyűlnek össze, ahol igen nehéz a helyzetük, mert éjszakánként 8—10 fok a hideg. A tífusz és a vérhas roppant sok áldozatot szed.

Uj sorozás Oroszországban.

Stockholm, november 3. Pétervárról jelentik: Oroszországban egyelőre a legutolsó két évfolyamhoz tartozó és az első sorozásnál alkalmatlanoknak talált, vagy bármi okból szabadságot katonáknak felülvizsgálata folvik. A kormány elhatározása értelmében legközelebb megkezdődik visszamenőleg a legutóbbi tízenöt évfolyamhoz tartozó eddig szolgálatra be nem hívott hadkötelesek újabb sorozása.

Stockholm, november 3. Pétervárról táviratozzák a „Stockholms Dagblad”-nek: A „Novoje Vremja” szerint az orosz kormány elhatározta a kirgizeknek a hadseregbe való besorozását. A lap szerint ez a kérdés rövid időn belül véglegesen rendezést nyer, amivel az orosz hadsereg négyszáz ezer kitűnő lovasal gyarapodik.

A „Marta“ gazdát cserélt.

(A mannheimi Benz-cég megszerzi a Marta részvényeinek többségét. — Másfélmillió koronás új befektetés. — A Marta rendkívüli közgyűlése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 3.

Arad városra pénzügyi és ipari szempontból egyaránt nagy jelentőségű eseményről értesült az *Aradi Közlöny*. A város egyik legnagyobb gyártelepe, a Maria néhány nap múlva új társaság kezébe kerül és az a pénzcsoport, amely az ország egyetlen nagy automobilgyárának részvényei fölött a jövőben disponálni fog, föltétlenül garanciát nyújt arra, hogy az Aradra nézve nagy értékkel bíró eme hatalmas vállalat még gyorsabban halad előre a fejlődés nagyszerű útján.

Hogy a laikus közönség is tiszta képet alkothasson magának arról az igen jelentékeny eseményről, rövid vonásokban rá kell mutatnunk a már is hatalmasat lendült Marta alapítására és fejlődésének útjára. Most nyolc esztendeje annak, hogy a Westinghouse cég megalapította Aradon az automobilgyárat Varjassy Lajos polgármester ajánlatára. A polgármester, mint ismeretes, a gyáralapítások igen okos vezérszavával foglalta el székét. A Westinghouse gyár az első néhány év alatt gyöngén fejlődött és le is kellett bélyegezni a 400 korona névértékű részvényeit 200 koronára, ami miatt a polgármestert támadások is érték Arad város közgyűlési termében, mert tudvalevőleg Arad 300 ezer korona értékben részvényeket vásárolt a gyár alapításakor és ezen a révén Arad mindenkor polgármestere helyet foglal a részvénytársaság igazgatóságában.

Nemsokára a részvények lebélyegzése után a gyár papírjainak többsége gazdát cserélt; a Westinghouse-érdekeltség kivonult és átadta helyét a részvénytöbbség új tulajdonosának, a Magyar Ruggyanta-gyárnak, amely a Magyar Bank alapítása. Ekkor kapta a gyár mostani nevét: „Magyar Automobilgyár Részvénytársaság Arad”, röviden *Marta*. A vállalat élére *Haitenberger Semu* került vezérszavatónak. Az új rezsim alatt a *Marta* gyorsan indult meg a haladás és gyarapodás útvenalán. A magyar kir. posta igen sok autóbilt rendelt meg nála és a főváros pompás autótaxijainak nyolcvan procentje is az aradi gyárból került ki. Az új tulajdonosok mindjárt a második esztendőben hozzá fogtak a gyár kibővítéséhez. A jelentékeny összegű megrendelések szép üzleti hasznot biztosítottak és Arad az osztalékok révén is nyereséghes jutott, nem is számítva a gyárból a lakosság számára eső és országokban pontosan meg sem állapítható követett előnyt.

A háború kitörése eddig soha nem remélt arányokat öltő munkalehetőséget teremtett a gyárnak. Már egyszer írunk róla, hogy a hadsereg tíz millió korona értékű megrendeléssel tüntette ki a háború folyamán a *Martát* és jelenleg is éjjel-nappal dolgoznak a gyárban, mert a hadiaviatika innen kapja a legjobb repülőgépeket. A Pester Lloyd, mint ismeretes, szintén közölte, hogy az itt készülő repülőgépmotorok teljesítő képessége megazakítás nélkül 52 órát ért el.

De örömmel jelenthetjük, hogy az aradi ipartelepnek eddig elért sikerei még fokozódni fognak, mert a gyár részvényeinek többsége most olyan kezébe kerül, amelyek nem huzódnak vissza a mostanig elért nagy sikerek fokozása érdekében való áldozatok meghozatalától. Arról van ugyanis szó, hogy a Mannheimban székelő, a Benz-féle automobilgyárak igazgatósága tárgyalásokat kezdett a *Marta* igazgatóságával a részvények megvásárlása céljából. A Benz cég részéről *Lánczy Leó v. b. t. t.* a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnök-igazgatója vett részt a néhány héttel ezelőtt megindult tanácskozásban, mert a Benz-cég magyar vállalatainak az említett pénzintézet a bankára. A tárgyalások néhány nap múlva befejeződnek és a Benz birtokába jut a *Marta* részvényeinek többsége. A cégen kívül még csupán Arad városnak vannak számottevő részvényei. Hogy a részvények milyen árt jutnak a Benz-céghez, azt ma még alig lehet tudni. Nagyon természetesen találjuk, hogy a város nem adja el a birtokában lévő *Marta*-papírokat, mert hiszen most kezdődik ennek a vállalatnak igazi aranykora. Ha a város a mostoha viszonyok között nem adott volna a részvényeken, úgy most már ragaszkodnia kell azokhoz.

Értesülésünk szerint a *Marta* még e hó végén rendkívüli közgyűlést tart Aradon és az időközben lemondó igazgatóságot újra alakítja. Arad polgárai meglepődéssel vehetik tudomásul, hogy a termékeny német tőke érdekeltségét vállal a város egyik nagy ipartelepénél és ezzel biztosítja a gyárnak még a pillanatban alig áttekinthető fejlesztését. Köztudomású, hogy a Benz cég az automobilgyártás terén a legelső vállalatok között szerepel az egész világon; tőkegazdasága és technikai kiváltsága révén már régen az ugynevezett világozók között szerepel. Üzleti irányát élénken jellemzi az a tény, hogy *mihelyt* a *Marta* részvényeinek majoritását biztosítja, azonnal *másfélmillió* koronát tektet az aradi gyárba és a termelési eszközökben meggyarapodott hatalmas telep ekkéi számára biztosítani fogja az egész kontinenst. Ebből természetesen önként következik, hogy Aradon új munkástömegek jutnak munkához és jelentékeny kereset-höz, amelynek közgazdasági fontosságát ma már a város minden polgára átérzi a méltányolni tudja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: „Gyöngyvirág kisasszony” operett.
Péntek: „Korzó szépe”, operett.
Szombat: „Korzó szépe” operett

Az Alagut.

(Bernhard Kellermann regénye filmen, hat részben. Bemutatja ma az *Uránia* mozgófényképszínház.)

A világháború előtti időkben, mikor még az emberek kisebbfajta szenzációk iránt is érdeklődtek, mint amilyen Varsó és Belgrád eleste, a legnagyobb irodalmi szenzáció Bernhard Kellermann világhírűvé vált regénye: „Az alagut” volt. A rohanó, küzdelmes élet, a túlekedés, a gazdasági harc, a gépek uralma, az emberi energia végsőkig való megfeszülése, amely a háború előtti időköt jellemezte, benne volt a reményben, amelyet bátran lehet el-

nevezni a mai kor kortörténeti rajzának. És amikor már mindenki elolvasta a regényt, egyszerre az az érzés kezdett urrá válni, hogy ezt a gigászi tervet, ezt a folytonos rohanást, történetét az emberrel csak a mozi tudná valóban jól és hűen ábrázolni. A berlini Union-Vitasopa gyár is felismerte azt, hogy ennek a regénynek a megfilmesítése biztos világsikert jelentene. Horribilis honorárium felajánlásával megszerezte Bernhard Kellermanntól a regény megfilmesítését és megküzdve minden technikai nehézséggel, külön technikairendezőt szerződtetve a film elkészítéséhez, megcsinálta az Alagut filmét. Amit emberi fantázia a lehető-ségek határára belől emberi képzel annak a regénynek kedvesén, az ebben a filmben megvan. A lizezerayi munkástömegek, a Tunnel-City mozgó, sürgő-forgó tömege és élete, az az örökletes hajszja, amellyel Mac Allan tervet megakasztja valósítani, a pillanatok tévedéséből előálló katasztrófa és az azóta következő rohanás az életért a tunnel aknáinak 400 kilométerien keresztül, a tunnel rettenetes égése, a börzspánik, minden ott perog le szemünk előtt. Nincs a regénynek egyetlen jelenete, egyetlen elképzelése, mely a filmen ne találna meg illusztrációját. Szinte érezzük az előttünk lepergő képekből, hogy mire képes az emberi ész és energia, hogyan arat diadalt mindenben, ami vele szemben mer állani. A filmet Berlinben egyidejűleg hat színház játszotta és az első napon 25,000 ember nézte végig. Két hét óta Wienben és Budapesten egyidejűleg játszotta a legelőkelőbb mozgószínházak. Bizonyosra vesszük, hogy a film minden időknek legnagyobb szenzációját fogja képezni.

* A színház hírei. A *Gyöngyvirág k. a.* csütörtökön kerül színre negyedszer Köpf Kálmán és Bajthay Mihály dr. hatalmas operettje — míg holnap pénteken megismétli a társulat Bródi Sándor szenzációs színijátékát, a *Lyon Leát*, melynek eddigi összes előadásai szüleit házakat eredményeztek. A szombati premior. A Vigaszínháznak idei sláger operettje *A korzó szépe* minden tekintetben egyik kiemelkedő estéje lesz a színi idénvnek. A pompás librettó, melyet *Blumenthal és Kadelörug* írtak, *Gábor Andor* fordításában ötletekben gazdag és föltötte mulattató *Holländer Viktor* pedig olyan zenével lepi meg a közönséget, amely a mai zeneirodalomban első helyet foglal el, csupa tűz, csupa élet, és a mi a fő, melodikus elejétől végig. A szereplők pedig kivétel nélkül passzióval foglalkoznak az újdonsággal, szóval a *Korzó szépe* aradi bemutatója a legnagyobb érdeklődésre tarthat igényt. Vasárnap délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárakkal *A Börögér Strausz* híres operettje kerül színre, *Várad Margit* és *Horváth Micivel* a főszerepekben.

* A Nyugat, szépirodalmi folyóirat nov. 1-i száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Schöppflin Aladár: Szívek tolmácsa. Kaffka Margit: Születésnapra (Vers.) Babits Mihály: Kártyavár (Regény V.) Zilahy Lajos: Eletem (Vers.) Kerész István: Arminka hőse (Novella.) Felek Gyéza: India és a világháború. Berény Róbert rajza. Alvó csecsemő. Móricz Zsigmond: Műteremben. Adv Endre: A nagy hinta-játék (Vers) és a kitűnő figyelőrovat Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára egy évre 24 korona, félévre 12 korona. Egyes szám ára 1 korona 20 fillér. Mutatvány-számot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

* „Göre Marta lakodalma” az Apollóban. (A legújabb magyar film.) A színmagyar bohózatirodalom ismert alakjait vitték a mozi vásznára a legkiválóbb magyar színészek ebben a pompás társulat komédiában. A legújabb magyar mozidarabot péntektől kezdve mutatja be az Apolló-színház. 3

* Szerbia és szerbek címmel jelent meg egy rendkívül érdekes füzet, amely a legaktuálisabb hadiszíntér országát és népét, Szerbia kivonatott történetét ismerteti. A füzet ára 50 fillér, minden könyvkereskedésben kapható.

Balkán sikereink eldöntik Románia állásfoglalását.

(A Bratianu-kormány ujjaalakítása. — A román sajtó hangulata. — Czernin gróf tárgyalásai.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Bukarest. nov. 3.

Mario Passarge jelenti a Vossische Zeitungnak Bukarestből: Azok a hosszabb idő óta keringő hírek, amelyek a román kormány átalakulásáról szólnak, most utat találtak a bukaresti sajtóban, amely élénken foglalkozik ezzel a kérdéssel. Liberális körökben teljes határozottsággal beszélnek arról, hogy három miniszteri tárca okvetlenül új kézbe kerül; nevezetesen Pheridike, a kamara elnöke a külügyek, Stelian Toma a belügyek és Bratianu Vintilla, a miniszterelnök, öccse, a hadügyi tárca intézését venné át. Más oldalról természetesen lehetetlennek mondják a kabinet ilyen átalakulását. Az kétségtelennek látszik, hogy lesznek miniszterváltások, de nem valószínű, hogy ezekre a román kamara november 28-ra tervezett összeülése előtt kerülne sor. Az említett politikusok közül Bratianu testvére már eddig is élénken foglalkozott hadi, katonai kérdésekkel és a kabinetbe lépésével sok munkával elhalmozott bátyját szabadítaná meg egy közvetlen tehertől. Pheridikeről annyit tudnak, hogy egyik leghivebb barátja Bratianu miniszterelnöknek. Stelian Tomát ugyan a négyes entente hívének ismerik, azonban valószínű, hogy Bratianu erős akaratával szemben alá kell rendelnie személyes érzelmeit, ha belép a kabinetbe. A sajtó orgánumok közül a hivatalos Independance Roumaine idáig hallgat a gazdát cserélő miniszteri tárcákról. Take Jonescu lapja a Roumaine, minden kommentár nélkül közli a kombinációkat. A Moldovában azonban Carp Péter komoly és erőteljes szavakat szentel a dolognak.

— Mindenki tudja — írja Carp — hogy a kormányban intervenciós és mérsékelt elemek vannak. A kabinet átalakulásától függ, hogy melyik jut többségre magában a kormányban. Ép ezért az átalakulás módjából következtetni lehet a kormány szándékaira. Információink szerint Bratianu pártjának egységesítésére való tekintettel kész kielégíteni a liberális disszidenseket, akiket a külügyi politikában való állástoglalás szakított el az anyapárttól. Ezzel Bratianu kizárólag pártérdekekből olyan színezetet adna a kormánynak, amely a tényleges viszonyoknak épen nem felel meg és amely a már veszélyesen fenyegetett külügyi helyzet közelgő megoldását kitolhatná. Ha ez így van: Bratianu bekoronázza a megváltozott helyzetet megcsufoló politikáját.

A román közvélemény most azt várja, hogy a kormány lapja továbbra hallgassa a miniszterváltásokról, vagy demontálja azokat. A legvalószínűbb, hogy akármilyen változás is lesz a kabinetben, ez nem befolyásolja más irányban a román politikát.

Bratianu tudja, hogy mit akar és tudja azt is, hogy kívánságai a helyzettel szemben merre érvényesülhetnek. A Balkánon elért eredményeinktől függ továbbra is Románia magatartása és nem csupán Romániáé.

Cernin gróf tanácskozása Bratianuval.

Bukarest, november 3. Cernin gróf osztrák és magyar követ telkereste Bratianu miniszterelnököt és vele eszmecsere-t folytatott. Politikai körökben hirt jár, hogy a központi hatalmak és a román kormány közt tárgyalások tolynak arról, hogy az eddigi differenciákat eloszlassák és a kereskedelmi forgalmat, főleg pedig a háromszoros román termés átvételének ügyét egy most kötetendő egyezményben rendezék. Anélkül, hogy már most messzemenő következtetéseket kellene levonni, meg lehet állapítani, hogy a tárgyalások jó eredményének igen nagy jelentősége lesz a háború gyors befejezésére.

Hindenburg és Mackensen románia megmentől.

Bukarest, november 3. A Seara legutóbbi számában „Hindenburg és Mackensen Románia megmentői” cím alatt a következőkben összefoglalt vezércikk jelent meg:

— Ütött immár Románia órája is! A német és osztrák-magyar seregek, amelyek megbénító csapást mértek Oroszországra, diadalmasan haladnak előre a Balkánon. Oroszország lezuhant a balkáni álmok magasságából és a Nagy Péter óta táplált vágy, hogy Oroszország kinyujthassa egyik lábát a Dardanellákhoz, elenyészett. Románia megkönnyebbülten lélegezhet fel. Hindenburg és Mackensen megszabadították a moszkovita járomtól és sok elvakult román politikus előtt sötétült el a szemhatár. Bár nagyok voltak a hibák, amelyeket a kormány a háború első esztendejében elkövetett és bár volt idő, amikor nem emelkedett a helyzet magaslatára, szerencsére a harcok eseményei megmentették Romániát. A zavarnak, a határozatlanságnak ideje elmúlt. Románia érzi, hogy ütött az órája is. Nekünk adta meg, hogy az utolsó csapást mérjük a moszkovita uralomra. Itt az ideje, hogy átéljük a Pruthot, hogy visszavegyük Besszarábiát, amely hív és vár bennünket. Hadseregünk készen áll, a stratégiai helyzet a legkedvezőbb, nem kell tovább várniuk. Hindenburg és Mackensen megmutatták az utat, ők megmentették Romániát.

Román vélemény az entente balkáni kudaroáról.

Bukarest, november 3. A bukaresti sajtó valamennyi tárgyilagos hangú orgánuma megállapítja, hogy az a tény, hogy az oroszok, mielőtt csapataikat a Balkánon harcra állíthatták volna, már lövöldözni kezdték a bolgár partokat, az entente súlyos balkáni fiaskójának a bizonyossága. Az oroszok pedig az akcióikkal nyilván azt

akarták elérni, hogy bolgár csapatokat vonjanak el Macedoniából és Szerbiából. A bombázásnak azonban csak akkor lett volna hatása, ha az oroszok képesek volnának egyúttal megfelelő számú csapatot is partra szállítani. Mint-hogy az osztrák-magyar-német és a bolgár csapatok egyesültek, a bolgárok a bukaresti lapok szerint rövidesen abban a helyzetben lesznek, hogy nehéz ágyuk fölött rendelkezhetnek, amelyekkel az oroszok minden partraszállítási kísérletét már csirájában elfojthatják. Az oroszok tengeri akcióikkal elsősorban megcsorbult tekintélyüket akarták emelni, de az akció sikertelenségével éppen az ellenkezőjét érték el.

VÁROS ÉS MEGYE

Városi közgyűlés sorrendje. Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1915. évi november hó 10-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülnek a következő ügydarabok: 1. Polgármester havi jelentése. 2. A m. kir. belügyminiszter leirata a házi rendről alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában. 3. A tanács betörjeszté a hordójelző hivatalból alkotott szabályrendelet tervezetét elfogadás végett. 4. A tisztifőgyőrség betörjeszté Kristyórv Jánosnak, Dokmanov Dusánéval, és Nemes Gézával megkötött szerződéseket jóváhagyás végett.

A gabona készletek bejelentése. A város tanácsa hívja fel Arad szab. kir. város közönségét: 1915. év november hó 1-től kezdve december hó 25-ig búzát, rozsot, kétszerest, árpat és zabot senkinek sem szabad vásárolni, csak a Haditermény R. T.-nak. Társaság által részükre kiállított igazoló jegyet a járási főszolgabírónak látványosság végett bemutatni és a községi előlíronság felhívására felmutatni kötelesek. 2. Aki buza, rozs, kétszeres, árpa és zab termést a haditermény társaságnak, illetőleg bizományosainak november 1-től december 25-ig eladja, vagy eladásra felajánlja, gabonáért megkapja a hatóságilag megállapított legmagasabb árat. 3. November 25-től legkésőbb november 28-ig mindenki tartozik bejelenteni, hogy november 25-én beleszámitva azt is, amit már előbb eladott, de még el nem szállított, mennyi búzája, rozsza, kétszerese, árpája, zabja és lisztje van. Tartozik továbbá bejelenteni, hogy gazdasági és háztartási szükségletei eimén mennyit tart vissza és így ezeknek levonása után mennyi a feleslege. 4. A november 28-iki összeírás után is jogositva van még mindenki december hó 25-ig készletét haditermény részvénytársaságnak vagy bizományosainak a maximális áron eladni. Dec. 25-től kezdve azonban a háztartási célokra requirálnak tekintetik és a termelő köteles azt a maximális áránál métermázsánként 4 koronával alacsonyabb áron a haditermény részvénytársaságnak átszolgáltatni. 5. Ez a kormányrendelet a bab, borsó és lencse készletekre is vonatkozik és így attól, aki 30 kilón felüli készlettel rendelkezik és azt dec. 25-ig a haditerményrészvénytársaságnak el nem adja, vagy nyílt piacon közvetlen fogyasztási céljaira el nem árúsítja, vagy nem adja el olyan kereskedőnek, aki hüvelyeseket helyben kicsinyben árul, bab, borsó és lencse készlete a maximális áránál 4 koronával alacsonyabb áron requiráltatik. Felhívjuk a város közönségét, hogy a 3. pont slatti bejelentést 1915. november 25-től november 28-ig minden délelőtt 9—12 óráig a gazd. tanácsoknál (Városbáza I. 103.) tegye meg.

Minden ötven koronás kötvény
jegyzése egy-egy csöpp, me-
lyekből milliárdok lesznek a had-
sereg számára. :- :- :- :-

Százezreket készül kidobni a város.

(Hamis jelszó a liszt drágításra. — Tiltakozó nagygyűlés az élelmiszeruzsora ellen. — A város téli élelmezésének programja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 3.

A kormány gabonát és hüvelyeseket rekviráló rendelete, amely Arad város által megindított közéleti országos akciónak első eredménye, mint a méhkaszt a medve, úgy szorongásba hozta az összes érdekelteket. Már keresik a rendeletben azokat a lyukakat, amelyekben át a becsületes intenciók elő kerülhetnek, már ki van adva a jelszó, hogy a rendelet következtében drágább lesz a liszt. Sőtünk kijelenteni, hogy ebből egy szó sem igaz és sajnálatos lenne, ha Arad város közéleti bizottsága beugrana ennek és elhamarkodná a dolgot, mint ahogy azt eddig is megszokta tenni.

Az új rendelet következtében természetesen a város lisztellátása egészen másképp alakul, mint a hogy az eddig történt. A malmok már kijelentették a legutóbb tartott bizottsági ülésen, hogy gabonát nem vásárolnak, csak az őrleést vállalják. Most ha akarnának sem vásárolhatnának, mert csak a Haditermény Részvénytársaság láthatja el a városokat kenyérmagvakkal és ez a társaság minden métermázsza után egy korona ötven fillér províziót vesz a maximális áron felül. Ebből következtetik, hogy a lisztünk január elsején drágább lesz.

A közéleti bizottságnak az új mai stádiumában ezzel a kérdéssel nem kell és nem is szabad foglalkoznia, pláne nem úgy, ahogy azt programba vették a városházán. Az ülésre ugyanis meghívták a malmokat is.

Ezzel a bizottság ismét preokkupál egy olyan megoldást, amelynek leglényegesebb tényezőjét nem ismeri. A liszt árát ugyanis nem csak a gabona ára, hanem az őrleésért fizetendő díjak is befolyásolják. A kormány még egyáltalában nem nyilatkozott az őrlekedéséről, tehát senki sem tudhatja, mennyit kérhetnek a malmok ezért a várostól. Csak egyet tudunk és az az, hogy tavaly igen drágán, nagyon drágán őröltették meg a tengerit és az egész világ rajtunk nevetett, hogy Aradmegyét sokkal olcsóbban szolgálták ki ugyanazok a malmok, mint a várost és a tengeri a megyében sokkal alacsonyabbra volt maximálva, mint a városban.

Arad város törvényhatóságának tehát, a multakon okulva, oda kell törekednie, hogy a kormánytól alacsony őrleési díjak megállapítását eszközölje ki. Tudjuk, hogy tavaly a kormány azt az őrleési hibát követte el, hogy csak a malmokat hallgatta meg és főleg Lánosz Leónek, a nagy malmokat érdeklőben tartó Pesti Kereskedelmi Bank elnökének befolyására történt a tarifa-megállapítás, amely a malmoknak sok milliót, a polgárságnak pedig nélkülözést és sok-sok keserűséget, de főleg keserű tengeri lisztet jelentett. Arad városának legalább kétszáz ezer koronájába került, hogy minden elku nélkül akceptálta a kormány által stipulált őrleési tarifát, míg más törvényhatóságok, fele árért, — Lőcse például két korona hatvan fillérért — őröltettek.

Amíg tehát a lisztárak megállapításának szempontjából az a legfontosabb kérdés a közönség javára megoldva nincs, addig csak a sötétben tapogatózhatik a közéleti bizott-

ság. A törvényhatóság dolga, hogy a kormánytól erőlyesen emeljen azót az alacsonyabb őrleési jutalék megállapítása céljából és ha az összes városok ismét harsogni fognak, akkor alacsonyabbak is lesznek az árak. A nagy bankok már eleget éhezettek bennünket.

Különböz is úgy tudjuk, hogy legközelebb Budapesten Bárczy István polgármester kezdeményezésére egy olyan nagyarányú országos gyűlés lesz Arad közéleti bizottsági akciója következtében, mint amilyen volt az adóreform tárgyalása idején. Ezen az országos gyűlésen a városok polgársága, hatóságai, érdekképviseletai, szóval az igazi népparlament, a legteljesebb plebiszcitum, az aradi határozati javaslat alapján megszervezendő határozatot hoz, amely a kormányt gyors és a városi polgárság érdekeit kielégítő cselekvésre szólítja fel. Az aradi javaslat ekkorra tehát már kibovithető lesz az őrleési díjak leszállításának követelésével és ezzel a jogos kívánsággal, hogy a Haditermény Részvénytársaság a hatóságok részére eladott gabona után járó províziójáról mondjon le, mert elsősorban azért alakult meg az ország pénzéből, hogy altruista célokat, a közéleti bizottságot szolgálja.

Nagy visszataszítást keltene és a legerősebb kritikát hívná ki maga ellen a közéleti bizottság, ha tehát a multak tapasztalatainak mellőzésével ismét a sötétbe ugrana. Merette ezt már máskor is, megvette a másfél vagon erdélyi bagymát is és most ott csirázik a városi raktárakban. El kell határozni a bizottságnak, hogy mélyen a beszerzési áron alul adja el, mert különben kidobálhatja az egészet a szeméire.

Ugy tudjuk, hogy a kereskedelmi és iparkamara holnap tartandó közgyűlésén foglalkozik a város közéleti bizottságának égető kérdésével, mert az a rendszertelenség, amely most érvényesül, nemcsak hogy sok pénzbe kerül a városnak anélkül, hogy a polgárságnak használna, hanem a szakkörökben is megütöztetést kelt. Mi, a szakkörök egyéni érdekeltségének rovására irandó antipátia és a konkurenciától való szabadulni törekvés levonása után, egészen tárgyilagosan állapítjuk meg, hogy a közéleti bizottság hatósági irányítása feltétlenül tovább is fenntartandó, mert annak üdvös voltát mindnyájan érezzük, sőt államosítását kívánjuk. Nem tagadhatjuk azonban, hogy a szakértők hiánya súlyosan érezhető. Helyeselnék tehát a kamara ama javaslatát, amelyet a városhoz lesz intézendő, hogy a polgármester a legelsőbban hívjon egybe a közéleti bizottság tagjaiból, városatvákából és a kamara képviselőiből álló értekezletet, amely a város téli élelmezésének programját megállapítsa. Az itt felvetődő reformok rögtönös, máról-holnapra történő megvalósítását kell követelni. Remélhető, hogy a hatóság, a közéleti bizottság nem fogja adminisztrálni, hanem egyrészt a kereskedő gondosságával, másrészt annak élelmezésével meg is forja reformálni.

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk hadikölcsönt.

A harmadik hadikölcsön jegyzései Aradon.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 3.

A harmadik hadikölcsönre az első két hét alatt sokan jegyeztek és nem egyszer millió összegeket, de még nem jegyeztek mindazok, akiknek a hadikölcsönben való részvétel módjában áll; és nem hoztuk még össze olyan jegyzési eredményt, amely jegyzési képességünknek és készségünknek minden tekintetben megfelel. A hátralévő tizenöt nap jegyzési eredményén fordul meg, hogy ne csak a harctéren, de az anyagi erőfeszítés dolgában is méltóknak bizonyuljunk a nagy német nemzethez.

A mai jegyzések a következők:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál: U-szentannai népbank 10.000 korona, Blau Gyula 6000 korona, Naschitz Árpád 5000 korona, id. Kövér Pál 5000 korona, Lippold Károly 4000 korona, Török Sándor 3600 korona, Tetemfal Péter 3000 korona, Walzer Johanna 3000 korona, Rozvány Géza 3000 korona, Kilán János 2500 korona, Fülöp Artur 2500 korona, Aszódy Fanny 2000 korona, Gerlach Antal 2000 korona, Kovács Sándor 2000 korona, Uitz Jolán 2000 korona, Rittler Lajos 2000 korona, Komló Máté 1500 korona, Kovács István 1500 korona, Jauszik Anna 1400 korona, Besch Friedrich 1200 korona, Lénárd Imre 1000 korona, Bodnár Gábor 1050 korona, Kreuter Johann 1000 korona, Klein Péter 1000 korona, Reiter Lili 1000 korona, Ordódi Mihály 1000 korona, Erdély Kálmán 5000 korona, Braun Laci 500 korona, Braun Elza 500 korona, Apróbb tételekben 2100 korona. Összesen ma 77.350 korona. Az eddigi összes jegyzés meghaladja a 7 és fél milliót.

Az Arad-Csánádi Gazdasági Takarékpénztárnál ma apróbb tételekben 16.000 koronát jegyeztek. A jegyzések összege 3.801.000 koronára ruz.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma körülbelül 40.000 koronát irtak alá. A nagyobb tételek ezek: Aradi Izraelita Hitközség Nyugdíj lapja 10.000 korona, özv. Hermann Guláné 10.000 korona, Mittler Albert dr. (Wien) 5000 korona, Lichtenthal Ferenc őrnagy (Trencsén) 4000 korona, Tulipán Sándorné továbbbi 5000 korona, Besse Sándor (Vajdahunyad) 2400 korona, Bartóf Mariska 1000 korona, Tóthri Nagy Lili 1200 korona, Kotsander Tesvérek 800 korona. A jegyzések összege 1.560.000 korona.

A Viktoria Takarékpénztárnál a mai napon kisebb jegyzésekből 4900 korona folyt be. Ezzel együtt a jegyzések eddigi összege 779.300 korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma 4100 koronát irtak alá. Ferenczy Gyuláné (Borosjenő) 2000 koronát jegyzett. Eddigi összes jegyzés: 835.700 korona.

A Kereskedelmi Banknál 21.200 korona a mai jegyzés. Ebből nagyobb tételek Schwárdner Mátyas 5000 korona, Klein Tamás 5000 korona, Kirch János 4000 korona, Strifler József 3000 korona, Eisenhütts Mihály 2000 korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál ma a harmadik hadikölcsönre tízezer koronát (Almáskamarás) 1050 korona, Ferenczy Gyula (Almáskamarás) 1050 korona, Strasser Péter jegyeztek, amellyel a jegyzések összege 350.000 koronára emelkedett. Az Aradi Kereskedelmi Takarékpénztár és Hitelszövetkezeténél a mai napig 890.000 koronát jegyeztek.

Nis felé közeledik a koncentrált támadás.

(Elkésett minden entente segítség. — Egyiptomot védik az angolok.)

Távirati közlés.

Berlin, november 3.

A Kölnische Zeitung jelenti Szófiából: A bolgárok tovább folytatják Nis irányában előnyomulásukat és a németek erősen támogatják őket. A döntés küszöbön áll.

Szerbia vége elérkezett.

Kriszánia. A Morgenbladet katonai munkatársa „Finis Serbiae?” című cikkében írja: Kragujevácnál a szerbek oly állásokat építettek, amelyek a természettől fogva nagyon erősek voltak s évek óta rendkívül megerősítették őket. A védelmi állások az ország északi részére szóló védelmi rendszernek visszavonulási művei voltak, amellyel a szerbek biztonságga számítottak. Másrészt történt azonban. Jobban meggyöngyültek komoly harcokban, mint ellenségeik, Kragujevács, amelyben oly nagyon bizakodtak, rövid, látszólag nem rendkívül kemény harcok után elesett. Gyakorlati értelemben ezzel a szerbek északi Szerbiában elvesztették a hadjáratot, védekezésük ereje ezzel megtört. Ha most Nist, utolsó támaszpontjukat délről megtámadják, akkor a vár sorsa eldőlt, a szerbek minden visszavonulási útja elzáródik, kivéve a nyugati irányt, ahol a zord, kietlen hegyi vidéken lehetetlennek teszük a hosszabb ideig tartó ellenállást. A szerbek vége már nincs messze, segítséget idejkorán aligha kaphatnak.

A bolgárok előnyomulása.

Budapest. Radoszlavow miniszterelnök táviratozza Pance Doreff budapesti főkonzulnak: A bolgár hivatalos jelentés a következő: Offenzívánk kifejlődik és előrehalad. Zajecár és Bolevác közti úton elértük a Trzvelo, Brde-Bukof, Tatarsko-Polje, Velika-Ejvica, 756-os és 890-es magaslat, Serobnico, 929-es magaslat Belopotocke falu vonalat. A svrlinskii völgyben elfoglaltuk a Svrljig falut és Plao magaslatot. Bélapalánka városának elfoglalása után csapataink átlépték a folyó balpartját. Haderőink előrehaladtak a Gradac 917-es magaslat, Vrandal 468-as magaslat, Pogor-Vrh-Stechanize falu vonaláig. A Surdukijta nyugati vidékén folytattuk előnyomulásunkat s négy ágyut, egy tábort konyhát s nagymennyiségű hadiszert zsákmányoltunk. Péter király látogatást tett a front ezen a részén, hogy bátorítsa katonáit s biztosította őket arról, hogy angol és francia csapatok a szerb hadsereg segítségére sietnek. A macedóniai hadszíntéren szintén előnyomultunk s megszállottuk a Tonicseka—Raglavo—Lepa Planina—Preslag Planina magaslatokat. A Strumica folyótól délre eső részen jelentős esemény nem volt. Hatszáz foglyot ejtettünk, négy ágyut valamint egy gyorstüzelő ágyut zsákmányoltunk. Délelőtt a szerbek felgyújtották a kragujeváci arzenált, délután a várost a szövetségesek megszállották.

Angol, francia és orosz segítőcsapatok a szerbeknek.

Páris, november 3. A Matin jelenti: Gyokovics tábornok vezetése alatt két újabb divíziót erős angol és francia csapatokkal és nagykaliberű hadtűzükkel megerősítve utnak indítottak, hogy Gallwitz tábornok csapatainak előnyomulását feltartóztassák.

Bukarest, november 3. Az ide érkezett jelentések szerint az oroszok Kisenev, Réni, Odessza és Tarnopol között nagyobb haderőket koncentráltak, amelyek csak behatásra várnak. Biztos, hogy a Bulgária elleni csapatszállításoktól csak napok, esetleg órák választanak el.

Nem szállíthatnak elegendő katonát partra Szalonikiben.

Szófia. A szövetséges csapatoknak Szerbiában való hadmozdulatai egyre jobban megérnek. A szerbek katasztrófája elkerülhetetlen. A szerb hadsereg előtt csupán két lehetőség van: vagy délnyugati irányban menekül, Észak-Albánia felé, sziklás határvidékére és ezzel akcióképességét teljesen megbánitáná, vagy pedig déli irányban megkísérelné azt, hogy áttörje a fenyegető csapatokat és az entente seregével egyesüljön. Ha az utóbbit akarnák, akkor fontos feladat jut a bolgár sereg számára. A bolgárok meg is tették minden intézkedést, hogy a szerbeknek esetleges ilyen szándékait meghiúsítsák. Eppen ilyen kilátástalan az angol-francia csapatoknak ama kísérlete, hogy Szerbiának segítségére legyen. Szalonikiben a csapatszállítások tovább folynak. De a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudnak ez év végéig 800 000 embernél több embert partra szállítani. Ennyi emberrel eredményes offenzívát lehetetlen keresztülvinni és csak arra volna jó, hogy a Damir-kapunál, mint kiszélesített hidvánál való felvonulást biztosítsa. Az entente vállalkozását csak úgy tekinthetjük és jellemezhetjük, mint egy bukott hazárdjátékos utolsó elkeseredett kísérletét.

A szerbek eddigi veszteségei.

Genf, november 3. Az orosz sajtó részletes adatokat közöl Szerbia eddigi veszteségéről. Ez adatok szerint a szerbek vérvesztesége igen nagy, hadianyag vesztesége azonban még ennél is aránytalanul nagyobb. Az új offenzíva megkezdése óta a szerb veszteségi kimutatás 28.500 nevet tüntet fel, ezenkívül 7800 az eltűntek, valószínűen hadifogságba esettek száma. Az elvesztett tábort ágyuk száma 126, a várvédő ágyuké 80.

Ezenfelül elvesztett a szerbek gépfegyvereinek harmadrésze, tréning és municiókészletük nagy része. Ennek oka az, hogy visszavonulásuk tervszerű volt ugyan, a szövetségesek előnyomulása azonban a tervezettnél gyorsabb tempóra kényszerítette őket s így a sáros, süppedő utakon nem tudták tréningüket biztosítani.

Mindezeket egybevetve, arra a következtetésre jut az orosz sajtó, hogy a szerbek helyzete igen szorult és különösen hadiszerük gyors pótlására szorul.

Véget ér a Dardanella-akció.

Hága, november 3. A Nieuwe Rotterdamse Courant szófiai levelezője írja huszonkettedik kelettel: Jól értesült forrás szerint a dardanellai akciót fel fogják adni. Az ottani entente-csapatokat Szalonikibe és Kavallába szállítják. Ezeket a szövetséges csapatokat Tráciába indítják, előbb Bulgária, majd Törökország ellen. Az ententének az a terve, hogy a szárazföldön a Boszporuszig nyomuljon. Hogyha ez nem is sikerül, a négyesszövetség azt hiszi, hogy akciójával felszabadítja Szerbiát a bolgár nyomás alól. Ezzel a hadjáratral azt is akarják kerülni, hogy a törökök, német csapatokkal megerősítve, ne indíthassanak hódító expedíciót a Szusz-csatorna ellen.

Egyiptom védelme.

Stockholm, november 3. Az Aftonbladetnek jelentik Konstantinápolyból: Az egyiptomi hadak parancsnoka, Maxwell generális, Egyiptom mohamedan lakosai ellen az utóbbi időben különös szigorral lép tel. Az Azhar-egyetemnek mohamedan teológiai fakultását a főparancsnok bezáratta és az összes tanárokat és hallgatókat az egyetemről kitiltatta. A generálisnak az a célja, hogy az intelligensebb mohamedan lakosokat az ország elhagyására kényszerítse. Egyiptom belső viszonyai ma olyanok, hogy a legközelebbi időben a belső krízis kitörése várható.

Hága, november 3. Az angol haditanács biztosan számít arra, hogy a németek bevonulnak Konstantinápolyba és éppen ezért elhatározta, hogy Egyiptomban rendkívüli módon megerősítik a csapatokat. Jelenleg százezer angol, hetvenezer bennszülött katona tartózkodik egyiptomban. Allitólág ezt a hadsereget négyszázezer főnyi haderőre akarják kiegészíteni. Alexandria felé több szállító-gőzös indult el.

A törökök harcai.

Konstantinápoly. (Hivatalos.) Anafortánál kölesönös helyi tüzeies. Egy cirkáló Komikli Liman környékén, egy torpedónaszád Ari Burnunál siker nélkül vett részt az ellenség szárazföldi harcában. Tízérségünk megrongált egy ellenséges uszálygőzöst s ellenséges uszályokat, amelyek a vihar következtében Ari burnunól délre megfeneklettek. Az aknatornácot, amelyet az ellenség Ari Burnunál ásott, használhatatlanná tettük. A Kaukázusban november 1-ére virradóra visszautasítottunk kétségbeesett támadásokat, amelyeket az ellenség több ponton meglepetésszerűen intézett.

Hősi halál. Ráskó László aradi kir. segédtanfelügyelőt és családját fájdalmas veszteség érte. **Fis, Ráskó László a cs. és kir. 33. gyalogezred hadnagya** — mint az Aradi Közlöny ma már jelentette — az oroszok elleni küzdelmekben szíven találva október hó 21-én a harctéren hősi halált halt. Bajtársai Niemiacz határmenti galíciai községben hantolták el. Az alig 18 éves Ráskó László márciusban mint zászlós került az ezredhez, a harctéren május hónapban ment, ahol példászerű lelkesedéssel harcolt. Nehéz csatákban vett részt. Két ízben az ellenség gyűrűjéből megszabadult és kerülő utakon visszatért az ezredhez. Rendületlen bátorságáért zászlóalj-segédtséget lett, majd hadnagy és a signum laudis tulajdonosa, akit most újabb kitüntetésre is ajánlottak. Reményteljes élet fejezte be alig kezdett pályafutását.

A bájós ismeretlen.

(A háború romantikájából. — Érdekes eljegyzés.)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 3.

A háború — akármilyen modern, technikai csodákban gazdag, vérengzésben felülmúlhatatlan — ép úgy termel romantikát most is, mint száz esztendő előtt. Azokra, akik a negyvennyolcas időkben, a napoleoni hadjáratok éveiből való regényes történeteket távolbavetődött tisztek, katonák szerepeiről hajlandók csupán költői fantázia játékos kitalálásának tekinteni, rácsófol az élet. Az a nagy népvándorlás, amelyet a háború felidézett, embereknek az ország határán belül és azon túl is ide-oda-vetődése, a felzaklatott idők rajongással és tűzzel telt hangulata mind hozzájárul ahhoz, hogy a rendkívül időkben rendkívüliek legyenek a szerelemben is. Otthonukból menekülő, ellenség elől futó családok leányai, akik az új, ideiglenes otthonban találnak párta, katonai rendelkezésekkel az ország távoli részébe, vagy éppen idegen földre jutott férfiak, sebesültek, akik ezzel a véletlenel jutnak el boldogságukhoz, amelyről addig nem is álmodtak.

Száz meg száz változata van az ilyen háborús szerelemnek és sok-sok arany karikagyűrűt húzott már keskeny, finom leányujjakra, erős, fegyverfogáshoz edződött férfikezekre a hadi Amor, aki stilszerűen oszkaezürke mundérban szövögeti hálóskaít fiatal szívek számára. A múlt hét végén történt meg Aradon egy előkelő úri családban ilyen eljegyzés, amely nemrég még egymást nem ismerő fiatalok életét kapcsolja össze teljes boldogságra.

Valóságos regény az, ahogyan ez az eljegyzés elkövetkezett. Október közepén egyik szomszédos nagy dévidéki városból, ahová szolgálásra be van osztva, egy kiváló fiatal orvos érkezett Aradra. A harmincas éveken még innen levő doktor, aki ezredorvosi rangban szolgálja a hadsereget, mindössze egy napra jött át Aradra. Már alkonyodott és lámpák gyuladottak, kirakatok tükrös üvegei mögül áradt a villamos fény a korzóra. Az ezredorvos — mint amikor idegen városba kerül az ember — érdeklődve, nézegetve ment végig a széles uton, ahol színesen, tarkán, pompázatosan hullámszik ilyenkor „tót Arad.” Az orvosnak Arad szépe közül egy nyúlánk, karcsú, barna leány tűnt a szemébe. Egyszerű sima sötétkék ruha, széles sötét kalap, amelyről bő fátyol leng és a fátyol alól érdekes arcból gyönyörű szép, nemes ivelésű, meleg tekintetű, mély tüzű barna szemek nézik a világot.

„Meglátai és megszereti őt egy pillanat műve volt” — ez a régi és elkopott mondás illik reá legjobban arra, ami az orvos szívében történt. Nyomban megfordult és követte az ismeretlen szép leányt, aki csakhamar észrevette, hogy az ezredorvos a nyomában van és hideg tekintettel mérte végig tetőtől-talpig. Az orvos azonban — tiszteletteljes távolban — követte a bájós ismeretlent egészen hazáig. Amikor a szép leány eltűnt egy kapuban, az orvos tanácsátalanul állt meg az utcán. Minden áron meg akarta tudni, hogy kit kísért távolról. A véletlen jó szerencse úgy hozta, hogy az utcán egy tiszt tűnt fel: egy harminchármas hadnagy. Az ezredorvos habozás nélkül megszólította és bajtársi bizalommal simondott mindent.

— Meg kell tudnom, hogy ki volt — mondotta. — Meg kell ismerkednem vele.

A hadnagy az orvos leírásából ráismert a fiatal hölgyre: aradi uricsalád fiomlektű, nagy képzettségű és kiváló művészi talentummal megáldott leányára, akivel közeli rokonságban is van. Amikor ezt elárulta, az ezredorvos valószínűleg megostromolta, hogy mutassa be őt szép rokonának. A többi már gyorsan ment. Az ezredorvos nem talált barátságatlan fogadtatásra az aradi uricsaládban és a szép leányt is meg-

hatotta az őszinte és mélyen átértett rajongás. A múlt hét egyik napján teljesen szűk családi körben megtörtént az eljegyzés is.

Mit hazudik a Matin.

(Regény a német trónörököséről. Királyunk leikiállapota a franciák szája-ize szerint.)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 3.

A francia lapok közül, amelyek tájékoztatlanok, szándékos elferdítések és németgyűlölet tekintetében nemcsak versengést folytatnak egymással, talán legelső helyen áll a Matin. Otrombaságok tömegétől hemszeg minden száma és elvakultságában nem törődik azzal, hogy mennyire nevetségessé válik a józan olvasó előtt.

Ma véletlenül Aradra érkezett a Matin egyik legutolsó példánya, amelyben fantasztikus történetet találunk arról, hogy a német trónörökös anyósa mitént szeretné elválasztani leányát „szörnyű férjétől.”

— Mecklenburgi Anasztázia — írja a Matin — aki születésére nézve orosz nagyhercegnő, a német trónörökös anyósa, jelenleg Franciaországban tartózkodik a Rivierán, ahol állandó lakása van. A német udvar és a német nép iránti érzelmei ismeretesek és azt is tudjuk, milyen fájdalommal halott reá a hadüzenet. Mídjárt megfogamzott benne az a terv, hogy elválasztja leányát a „szörnyű hercegtől”, akivel egyesült. Megpróbálta, még nem sikerült neki, de még nem adta fel a reményt... Tizenöt nappal ezelőtt hatalmas autója elköcserte egészen a svájci határig. Itt vonatra szállt, hogy Interlakenbe utazzék. Nagyon boldognak látszott, mert a leányával volt találkozója, aki végleg elszánta magát, hogy elhagyja az átkozott császárságot. De a trónörökös kijátszotta. A találkozáson a fiatal anya nem találta ott két imádott gyermekét. Azokat erőszakkal visszatartották. A nagyhercegnő egy zológo asszonyt talált, akitől csakhamar el kellett válnia. Egyedül tért vissza. De izzó és tántoríthatatlan lelke nem csüggedt. Megesküdött, hogy elszakítja leányát azoktól, akik végleg tönkretették az ő boldogságát.

Különös kedvteliséssel foglalkozik a Matin az uralkodó házakkal. És odáig megy, hogy nem kiméli még Ferenc József személyét sem, akiről az alábbi mulatságos hírt közli. Mi tudjuk, hogy dicső királyunk testi és szellemi épességének milyen bámulatremítő teljesességében érdeklődik ma is még a háború minden legesekegyebb mozzanata iránt, mindazok, akik az utóbbi időben audiencián jelenhettek meg nála, „csodákat mesélnek lankadatlan energiájáról és munkabírásáról, de ez mind csak szemfényvesztés. Az igazságot csak a Matin tudja. És pedig méltó lapársza, az olasz idea Nazionale nyomán. Olvassuk a Matinban:

* Ferenc József leikiállapota. Ferenc József nagyon megfört, ayakori sirógörzsei vannak, már járni is alig tud. Visszautasítja a táplálékot és a nap legnagyobb részét élelem nélkül tölti el. Burián miniszter nem távozik el a Burgból. A bécsi nép semmit sem tud császária életéről. De az udvari körök tudják, hogy gondosan eltitkolnak előtte mindent, ami a háborúra vonatkozik. A kihallgatásokat felügyesztették és csak az igen magas méltóságok viselői juthatnak be a palotába. A Neue Freie Presse minden nap készülődik, hogy külön számot adjon ki Ferenc Józsefről.

Érdekes, hogy a világ összes lapjai közül egyedül a Matin kapott tudósítást az alábbi tiyelyemreméítő eseményről:

* Száztizennégy német tiszt megfult, mikor visszatértek egy orgiáról Oriási vasúti szerencsétlenség történt nemrég a Bruges csatornában. A katasztrófa sok német tiszt életébe került, akik a Bruges környékén levő helyőrségekhez tartoztak. A német tisztek és altisztek bőségesen ittak. Egy vionális villanyosnak kellett a kaszárnyáikba visszavinni őket. A villanyos katona-gépészei, hogy agyonüssék az időt, hasonlóképpen a fenetére néztek néhány palacknak és mikor parancsot kaptak, hogy léssenek, a vonatvezető teljes sebességgel ve-

zette a kocsi. Így jutott el elbagyott, sötét utcákon keresztül néhány pillanat alatt a csatornához és nem lassított a sebességen akkor sem, mikor a forgó-hidon kellett volna áthaladnia. A hid nyitva volt és az egész vonat belezuhant a csatornába. Eddig száztizennégy tiszt holttestét találták meg.

A komolyabb francia lapok, mint például a Temps, nem közölnek ilyen bárgyú kitalálásokat. Egészen más hangon ír a Temps, komolyan, resignáltan, szinte csüggedten. A kormányválságról elmélkedve, bevallja, hogy döresség volna tagadni a kormányzat gyöngeségét és hibáit, inkább azok megszüntetésére kell törekedni. Elesen hibáztatja a szaloniki expedíciót megelőző huzavonát és hogy milyen nagy lehet az egyetértés az entente kormányai között, azt megvilágítja vezetőikének ez a mondata: „A szent egység” szép fogalom, amelyhez nálunk minden polgár alkalmazkodik, de az egység talán nehezebben valósítható meg olyan szervnél, amely parancsotlani van hivatva, mint egy népnél, amely engedelmessé válik csak?

De azért még a Temps is leírja a következőket, igen sokat rontva ezzel a komolyságán:

— A szövetségesek semmiestre sem kötnék addig békét, míg győzelmük nem lesz teljes és elvitáztatlan, míg Németország és a monarchia legyőzötteknek nem vallják magukat.

A békére szóval még várni kell egy darabig, éppen úgy, mint egy jelentékenyebb olasz akcióra is, amelyet a Temps beígér ugyan, de a végén hozzá teszi: Egyelőre azonban várni kell.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A szövetséges hadseregek Mackensen tábornagy főparancsnoksága alatt az egész fronton a szerbek központi állása ellen előnyomulnak. Seregeink ma már az egész vonalon olyan szakaszokat értek el, amelyek birtoka a szerbek visszavonulását Nistói nyugatra és délre, továbbá Kragujevacotól délre a legkomolyabban fenyegetik. Miután egyidejűleg osztrák-magyar csapatok Užicebe bevonultak és a montenegrói határra döntő magaslátot elfoglalták, a helyzet a szerbekre nézve válságos.

Kelet-Galiciában és a Styr mentén az oroszok offenzívája új veszteségteljes kudarcra kezd válni.

Az Isonzónál az olaszok elvéreznek, veszteségeik minden eddigit felülmúlnak.

Bécs. A király a Bécsben időző Toncsev bolgár miniszterelnöknek az első osztályú vas-koronarendet adományozta.

Athén. Görög területen eddig már több mint harminkétezer szerb menekült tartózkodik.

London. A Reuter ügynökség jelenti: Megbízható kijelentés szerint a király szerencsetlensége alkalmával a király egy idegen lovon ült, amely a hurrá kiállításoktól megbokrosodott s a sima tatájon eicsuszva lovasára esett, aki megsebesült, de csonttörést nem szenvedett. A baleset következményei azáltal rosszabbodtak, hogy a beteget automobilon kellett hosszú vonaton szállítani. A királyt Viktória vasútállomáson egy hordágyra tették, amelyet korbázi kocsira helyeztek és így vitték

a *Buchingham* pálotába. A sebek oly tájdatmasak voltak, hogy a kocsnak lépésben kellett haladni.

London. A R. uter-ügynökség jelenti: Ismeretlen okból a st-chamonti pirotechnikai gyárban robbanás történt. Két munkás súlyosan, 15 könnyen megsebesült.

— Kifüzetett harminchármas altisztek. A 33 gyalogezrednek az olasz harcúterén küzdő 4 zászlóalja az olasz offenzíva visszaverése alkalmával ismét nagyon kitüntette magát s a legfelsőbb elismerést vívta ki. A zászlóalj hősei közül ezen a héten Hord Sándor szakaszvezető a nagy ezüst vitézségi érmet kapta s frmeszterre lépett elő, Ursu György vezető és Crisan János, továbbá Debolács Miklós a kis ezüst, míg Argyelán Sándor, Bolován János, Hord Lázár, Stepan Tódor, Holka János és Onrea György a bronz vitézségi érmet kapták. A kitüntetések alkalmával a dandárparancsnok felkereste az ezredet s dicséret és lelkesítő szónoklatot intézett a katonákhoz.

— Pétervár tele van menekültekkel. Stockholmból jelentik: A pétervári Dén jelentése szerint a birodalmi védelmi bizottság ezzel a kérdéssel foglalkozik, hogyan lehetne Pétervár lakosságának számát csökkenteni? Az orosz főváros polgármesterének közlése szerint Pétervár lakosságának száma most több mint három millióra rug. Ez az óriási szaporodás menekültekből és sebesültekből telik ki. A bizottság egyedüli módnak azt tartja, hogy meg kell tiltani a menekülteket Pétervárba való bebecsületét.

— Mi lesz a román petróleummal? Budapestről jelentik: Feltétlenül szükséges volna a drága petróleumárak csökkentése céljából a román nyersolaj behozatala. A import annál könnyebben biztosítható, mert Romániának igen nagy feleslegei vannak, amelyek elszállításra várnak és Magyarország volna a legtermészetesebb piac. A petróleummal olyan uszora folyik az országban, hogy a kormánynak sürgetően gondoskodnia kellene arról, hogy ebben az irányban pozitív megállapodás jöjjön létre.

— Vétkes bukás. Temesvárról jelentik: Konecsk Alajos ujaradi lakos már az 1905. évben gazdasági gépjárat nyitott Ujaradon hat-hétezer korona alattökével. Az üzlet nem prosperált, a háború az üzletmenetet annyira befolyásolta, hogy Konecsk ez év tavaszán engedő kért magi ellen, amit a temesvári törvényszék el is rendelt. Megállapítást nyert azonban, hogy Konecsk kereskedelmi könyveket nem vezetett és bár fizetésképtelenségét már előbb tudta, a csődkérvény beadását elmulasztotta s ezáltal alkalmat szolgáltatott arra, hogy vagyonára a csőd megnyitása előtt egyik hitelbiztosítási zálogjegyet nyerjen. A temesvári törvényszék ezért Konecsk Alajost ma vétkes bukás vétségé miatt negyven korona pénzbüntetésre ítélte.

— A háborús magyar költészet antológiája. Gyulai Agost dr. budapesti pedagógiai tanár a háború kezdetén a vezetése alatt álló pedagógiai magyar irodalmi szeminárium hallgatóinak közreműködésével megkezdte a háborús magyar költészetnek összegyűjtését. Idáig mintegy nyolcezeröttszáz háborús tárgyú költeményt gyűjtött össze és a gyűjteményből most kiválogalva a legjobbakat egy-két antológiában közzé is fogja tenni. Az antológiába felvett Gyulai Agost dr. több az Aradi Közlönyben megjelent háborús verset is és így Szemere Kálmán aradi Máv. állomásfőnököt is megkérte, hogy egyezzen bele az Uzsoki szorosban című és az Aradi Közlöny tavaly október 13-i számában megjelent versének az antológiában kiadásába.

— Kitüntetés. Vajda Bertalan, az aradi Steinitzer J. cég társtulajdonosa, aki már hosszabb ideje az északi harcúterén küzd, ezüst vitézségi érmet kapott, amelyet a dandárparancsnok személyesen tűzött a mellére.

— Adakozzunk a katonák meleg ruhájára.

— A cukor maximális ára és a deszkák. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara a helybeli nagykereskedők kérelmére felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, annak a visszaszágnak a megszüntetését kérve, hogy a cukorgyárak a rendelkezéssel megállapított maximális áron felül még meg nem engedett díjakat is követelnek. PONYVA helyett ugyanis deszkával fedetik be a gyárosok a vasúti szállítmányokat és ezért külön felszámítanak vagononként ötvenöt koronát. Arad városának is meg kellett fizetnie a többletet, amikor cukrot vásárolt. A kereskedelmi miniszter most válaszolt a Kamara felterjesztésére és válaszában a következőket mondja:

— Egyes gyárak a cukorszállítmányok befedezésére azért használják ponyvák helyett deszkákkal készített tetőzetet, mert a ponyvák a cukorszállítmányokat az időjárás és a lopások ellen nem védik meg teljesen. Beszerezett értesüléseim szerint a gyárak által adott deszkák teljesen újak és az egyszerű használat után a ciszett által még jó áron értékesíthetők. Amennyiben a vevők a deszkatakarásba nem hajlandók beegyezni módjukban van a gyártól azt kívánni, hogy a cukorszállítmányokat ponyvával befedve szállítsák. A miniszteri válasz azonban kétséget hagy fenn aziránt, hogy a gyárak kötelessége respektálni ezt a kívánságot.

— Gyűjtés Aradfalvára. Aradfalva felépítéséhez szükséges összegnek társadalmi uton való összegyűjtése tárgyában kiküldött bizottság f. évi november hó 4 én (csütörtök) délután 4 órakor a városbáza tanástermében ülést tart, melyre a bizottsági tagokat tiszteltel meghívjuk. Működik Lajos dr. törv. biz. tag, Kovács Vince. biz. elnök. Az ülés tárgya: A gyűjtés megindításának és keresztülvitelének megállapítása.

— A táncmester a háborúban. Egy arad, megyei tanmester az orosz frontról írja az alábbi vidám sorokat:

Tisztelt Uram!

Tudatom, hogy sohse oly jó dolgom nem volt, a tánciskolámnak annyi tagja még egyszer sem akadt, mint itt. Előtt hat héttel tánc kurzust nyitottam kezdők részére és minden dicsőret nélkül mondhatom, hogy a tanfolyam fényes eredményt végződött. A vizsgát növendékeim B.-hez közel tették le, öröm volt nézni, ahogy az orosz tükör megtáncoltatták. A haladók részére is adok órákat. Itt a négyest is tanítom, hogy esetleg a franciákkal is felvegyük a versenyt. Igaz ugyan, hogy a négyes betanításával pechem van. Legutóbb a negyedik figuránál tartottunk. Mindenkinek meg volt a partnerre és megtörtént, hogy az előtáncosok tozságba kerültek. Teseék elképzelni, hogy már minden simán megy és ekkor jön egy nagy kavarodás és a fele elveszti a párját... Üdvözlő: J. D. táncoktató tizedes.

— A macsói vasutak. Szerajevóból jelentik: A Macsvában általában Szerbia északi részében levő vasutak forgalmának lebonyolítására a bosnyák tartományi vasút személyzetének nagy részét rendelék ki. E vasutasoknak a keskenyvágányú és hegyi vasutak terén nagy gyakorlatuk van. Igen sok közöttük már első szerbiai offenzívánk idején is Szerbiában teljesített szolgálatot. Ugyancsak legközelebb visszanyeri hátszékét a magyar államvasutak tavaly kinevezett macsói üzletvezetőse is.

— Reinhardt nagy tragikája az Apollóban. (A szépség átka.) Carmi Mari asszony ismét klasszikus alakítással állandékozta meg a mozi művészetét. A szépségének súlyos átkát sorsán viselő grófnő szerepében a megoldást sohasem találó asszony vergődését, szármalmas könnyelműségét olyan reálian játsza meg, hogy pusztán tekintetével a szívfűnköz tud férközni s bosszút eszközöl ki a számára. Neki járnia kell a kálvária tövises útját, amelyet szépségének átka jelölt ki a számára s arról sem tehet, hogy ez az út a bűnök fertőjéhez vezet. Mielőtt elmerülne a moosárban, még egyszer megrázza agyonsebzett lelkét az élet, aztán ott hal meg a fia holtteste mellett, akinek az anyja bűne adta kezébe a fogvert. Kevés nagyobbabásu filmtragédiát mutattak még be a mozisínházak. A

tragédia cselekményének mesteri megírása párosul a darab megjátszásával és nagystilű rendezésével. A közönség, amely színtől megöltötte a nézőteret, valószággal tombolt egy-egy hatásosabb jelenés után. A grandiózus erkölcsdráma még csak esütörtökön megy. 8

Előnyomulásunk a szerb főváros felé.

(Nis Szerbia kulcsa. — Ahonnan a háboru alatt kormányozták Szerbiát.)

az aradi közlöny tudósítójától.

Arad, november 3

A Berliner Tageblatt hasábjain írta Hesse-Wartez Ernő a szerbiai előnyomulásról:

„Nis Szerbia kulcsa” — mondotta nekem az uszkübi val a legutolsó török háború előtt kevéssel, amikor a helyzet iránt érdeklődtem nála. Ugy látszik ez az elv vezet most is északra a németeket és osztrák-magyarokat, délre és keletre pedig a bolgárokat Nis felé. A Nis és Belgrád közti távolság 244 kilométer, amelyet rendszeres időben az orient-express öt óra alatt tesz meg a széles és termékeny Morava völgyében.

Itt játszódott le Szerbia történetének legfontosabb része s itt fekszenek a legszentebb zirdák is, a nemzeti kultúra egyetlen művelőhelyei, ha a török uralom alatt ilyesmiféle egyáltalán szó lehet. Az első ilyen zárda Ravanitza, amelyet Csapriából kerestem fel. Csapria ősrégi város, még a rómsiak idejétől származik, széles, termékeny síkon fekszik, szélesek s nyilegyenesek az utcái, öt-hat ezer lakosa van, de az isten megmentse meg csanatáinkat attól, hogy amikor ide bevonulnak, eső essék, mert akkor Csapria-utcai járhatatlanok a feneketlen sártól.

A másik ősrégi zárda Studenitza, amelyk fontos márványdómja Szerbia legrészbb építészeti remekműve. Ide a nagy Stalacs faluból vezet az út, amely Nis és Csapria közt fekszik, a keleti és déli Morava összefolyásánál. A sziklától int le az ősrégi szerb vár romja, amelyet a törökök még a tizennegyedik században leromboltak. Stratégiailag fontos ez a pont, amelyet, úgy mondják, a szerbek ismét megerősítettek, mert itt kezdődik a körülbelül husz kilométer hosszú, sokat emlegetett Morava szakadék, amelyen keresztül sziklákba robbantva vezet a vasút, tovább Alexinaz és Nis felé. Itt, ha előnyomulásunk iránya Stalacson keresztül fog vezetni, elfréláthatólag heves harcok lesznek. Már a törökök elleni szabadságharcunkban, 1807-től 1813-ig is sikeresen védtek a szerbek ezt a szorosot, ép úgy a bolgárok ellen 1876-ban.

A szoroson túl, Dzumisznál kiszélesedik a Morava völgye, aztán Alexinatz következik, ahol 1876-ban a szerbek Csernaiev orosz tábornok vezetése alatt megsemmisítő vereséget szenvedtek, majd Nis.

Huszonöt ezer lakosával Nis Szerbia második fővárosa. Szerbia két legfontosabb folyója a Morava és a Bulgáriában eredő Nisava itt egyesülnek egymással, hogy Szemendria környékén a Dunába siessenek. A Moraván felfelé vezet Uszküben keresztül az ősrégi út Macedoniába és Szalonikibe, a Nisava mentén egy még fontosabb út vezet Szófiába s tovább Drinápolyon keresztül Konstantinápolyba.

Helyzetének megfelelően Nis már az ősrégi időkben is fontos város volt, amelynek birtokáért különböző népek a legvéresebb harcokat vívták. Nis születési helye. Nagy Konstantin Császárnak s itt verlte meg II. Claudius római

császár 269-ban a gótokat. Átilla, isten ostora szétrombolta a várost hordáival s Justinianus építtette fel újból. 1443-ban a nagy Hunyadi János foglalta el, de később a törökök lettek ott az urak s maradtak is két évszázadon keresztül. 1689-ben osztrák csapatok verték ki Nisből a törököket Lajos badeni örgróf vezetésével, de egy évvel később ismét visszafoglalták a várat a törökök.

Ma már nyomuk sincs Nisben a római építkezéseknek s alig látszhatnak romjai a régi török várnak is, amely a Nisava nyugati partján, a mai várossal szemben emelkedett. A várat ugyanis, amikor azt a törökök ostromolták, védője, Sindjolics István szerb vezér levegőbe röpítette. A mai vár meredek falaival s hatalmas, négyszögletű tornyaival már új építkezés s a városka legjelentékenyebb épülete. A legfőbb nisi ház földszintes, csupán a vár melletti kormányzó-palota (régábban a nisi nesi konakja) a királyi „kastély” s két hotel kétemeletesek. A két hotel az állomási épüstről vezető főut mentén áll, ujabban azonban még egy hotel épült, a Russki Car (orosz cár). Amikor én Nisben voltam, az Orient hotel volt a legjobb. Különböző Nisben csak egy bizsanti stílusban épült dom és egy kis minarettes moszalla emlékezteti az embert a Keletre, hogy azonban törököket lásson az ember, keresztül kell mennie a Nisava hídján, ahol a vár árnyékában fekszik a kis török városrész. Hogy ebben a nyomoruságos városban, hogy helyezkedett el a szerb kormány, a miniszteriumok, a külföldi követségek s a menekültek, az még ma is rejtély előttem.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1915. évi november 4-én:

C. Bérlet.

C. Bérlet.

Gyöngyvirág kisasszony.

Operette két felvonásban.

Közlekedés 10,5 óráig.

Melioris szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

A Gróf Wenckheim-féle boros-
sebesi uradalom

mezőgazdasága

haszonbérbeadó.

Felvilágosítást nyújt dr. Czédly
ügyvédi irodája, Arad. 4225

Dr. Kele Gyula

ügyvédi irodáját

Erzsébet-körut 7. sz. alá
helyezte át. 4272

* Az ezen sorok alatt közzétettéért nem vállalunk felelősséget.

KERPEL

IZSÓ

Könyv-, zenemű- és papir-
nagykereskedése, műkeres-
kedése, kölcsönkönyvtára és
zeneműkölszönző intézete

ARADON.

Minden újdonság raktáron.

Antikvár könyvek és hangjegyek

Egy millió ritka bélyeg raktáron.

Tábori dobozok nagy készlete.
Viszonteladóknek nagy ár-
engedmény.

Irodai szerek és kellékek első-
rendű minőségben. Különle-
gességek.

Kitűnő szénpapíros írógép-
szalagok és kellékek. Hasz-
nált és új írógépek rak-
táron.

Papir- és írószer árukból
viszonteladóknek nagy ár-
engedmény.

Veszek a legmagasabb áron
egyes könyveket, egész
könyvtárakat és levélbélyeg
gyűjteményeket. Ugyisintén
ujabb és régi festményeket is.

Vidéki megrendelések a legpon-
tosabban intéztetnek el.

Kiváló tisztelettel: 2821

Kerpel Izsó.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Kérje mindenütt az elismert legjobb
TUNGSRAM-LÁMPÁTI

Gyártja:

8781

az Egyesült Izzólámpa és Villamossági r.-l.
UJPEST, 2000 alkalmazott.

Kérjük

igen tisztelt vevőinket,

szíveskedjenek, tekintettel a há-
boru okozta nehéz fuvarozási és
munkáviszonyokra, becses

köszén és kokszt

megrendeléseik besztását akkép
megtenni, hogy nekünk a házhöz-
szállításra

legalább 2—3 nap

előre rendelkezésünkre, hogy így
figyelmes és gondos kiszolgálást
kelő időben biztosíthassunk. —

Kitűnő tisztelettel

8866

Kneffel Károly és Fia

köszén és kokszt nagykereskedése
Boros Beni tér 2. sz. Telefon 139. sz.

Olcsó pénzért

Jól világítani

csak villanyal lehet.

Mindennemű villany-
bevezetést, csillár át-
szerezést a legjutányo-
sabbán vállal 4257

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon sz. 96.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

OKTATÁS.

Reichsdeutsche

Dame gibt Conversationsunterricht für Kinder, auch für Erwachsene. Sicheres System, schneller Erfolg. Bitte Briefe unter „Reichsdeutsche“ in die Administration. 4279

ÜZLETEK.

Két kis üzlethelyiség

Heim Domokos-utca 1. és Hal-tér 2. alatt, utóbbi mellékhelyiséggel, lakásnak is alkalmas, azonnal, igen olcsón kiadó. Bővebben Márton Jakab, Szabadság-tér 10. 4298

30 év óta fennálló

szatócüzlet forgalmas helyen, konkurrencia nélkül, trafik, italmérés és bélyegáruda jogokkal együtt, eiköltözés miatt olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4300

ALKALMAZÁST KERES.

Idősebb

okleveles gyógyszerész alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4298

Középkorú nő

jó bizonyítványokkal, szárazdadának ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 4297

ALKALMAZÁST NYER.

Német leányt

keresek 3 tagú családhoz, varrás és házi dolog szükséges. Cím a kiadóhivatalban. 4261

Keresek

azonnali belépéssel egy isr. nevelőnőt, ki I—III. o. polgárit 2 kis leányommal végeztetné. Ajánlatokat kérek fizetés megjelöléssel Klein Sándorné, Mezőkovácsháza címre. 4290

Könyvkötő leányok,

valamint tanuló leányok felvétetnek az Aradi nyomdarszövetészetében.

Keresek

azonnali belépésre divatrua üzletbe ügyes, megbízható segédet, ki teljes szakértelemmel bír. Török Sándor, Battonya. 4295

LAKÁST KERESNEK.

5—6 szobás földszinti lakás, két bejárattal, vagy egy házban 3—4 szobás földszinti és 2 szobás földszinti vagy emeleti lakás. Szabadság-tér, vagy Andrássy-tér nyíló utcában, Erzsébet- vagy Apponyi-köruton kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 4304

KIADÓ LAKÁS.

A város legszebb helyén egy különbejáratu butorozott szoba november 15-re kiadó. Bővebben színház-épület, Szabadság-tér 22., II. em., ajtó 20. 4292

Azonnal kiadó

Petőfi-utca 8., Erzsébet-körutnél részben, I. a. ajtó 8., két egymásbanyíló különbejáratu butorozott utcai szoba. 4303

Lakások bejelentését

csakoly díjszabás mellett elfogad a Lakásnyilvántartási Iroda. 4283

Apponyi-ut 2. számú

házban májusra egy lakás kiadó. Bővebben ugyanott a háztulajdonosnál. 4246

5 szoba

és előszobából álló földszinti lakás Apponyi Albert-körut 1. sz. alatt máj. 1-re kiadó.

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Azonnal kiadó

havi 44 koronáért egy 3 szobás lépcsőházból nyíló modern utcai lakás, esetleg butorozva is. Bővebben Lakásnyilvántartási Iroda Deák F.-u. 8. Telefon 816. 4284

3 szobás

másodemeleti udvari lakás, 1 szoba külön bejárattal, minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, Petőfi-utca 10. szám alatt azonnal kiadó. Bővebben a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Régi óra

eladó, nagyon díszes, 65 ctm. magas. Megtekinthető: Csokoládé Király cukorka-üzletben, Förray-utca 2/a. 4291

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2.40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Urasságoktól

levetett mindennemű férfi ruhát és butorokat vesz és elad legjutányosabban Kohn Miklós szibáros, Szent Pál-utca 2. Otthon kávéházzal szemben. 4287

Szárga bagarika,

lak, valamint az összes divatos betűs cipők tisztításához a legjutányosabban az „Ros Cream” kapható. Azonon kívül a Cipő Töredékben. 8405

Voszek

szaktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 8085

KÜLÖNFÉLE

Irógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmotzer és Bodnár műszeresektől Perényi-utca 6. Telefon 888. Ugyanott elsőrendű üzemkellékek is legolcsóbb áron. 8175

Városi termék,

kör-termék, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbolsavas mosó szappant ajánl Dr. Földes és Hehs pipere szapan és vegyszert gyára Arad. Kilonként 3 koronáért. 12

ad. 14797—1915. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. miniszterium 3769—915. sz. rendeletével a 2576—915. szám alatt kiadott s a bőrök nehezítésének tilalmáról szóló rendeletnek utolsó bekezdését, mely a megengedett legmagasabb sziradéktartalmat a barna marha felsőbőrnel, a barna borjubőrnel, valamint a barna blankbőrnel az abszolút száraz bőr súlyának 23 %-ában, a sima fekete marha felsőbőrnel és fekete blankbőrnel pedig az abszolút száraz bőr súlyának 27 %-ában állapítja meg, hatályon kívül helyezte.

Az idézett rendelet egyebekben érintetlen marad.

Arad, 1915. október 27.

Green, főkapitány.

Könyvkötő segéd

ki önállóan dolgozni tud,

azonnal alkalmazást nyer.

Ajánlatok a fizetési igény megjelölése mellett

az Aradi Nyomda r. t.-hoz intézendők.

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserelel, ugyszintén régiségeket vesz és elad

693

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 964.

A drága fűtőanyag

mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél

olcsó hulladék papírt

használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny

kiadóhivatalában.

Erdélyi vöröshagyma

nagyban és kicsinyben

olcsón kapható

4302

Tökölly-tér 6/a szám alatt

Braun N. A.

festékraktára

Arad, Boros Beni-tér 7.

1011

Ajánl

petroleumotliterenként **68** fillérért.

715—1915. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a bodrogi-ut kavicsoláshoz szükséges 150 m³ rostált kavicsnak beszerzése, kifuvározása és beagyazása iránt folyó év november hó 8-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő az ajánlati ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az arlejtés megkezdése előtt nyújtandó be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1915. évi október hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő

ARADON,

Asztalos Sándor-utca 1—5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsal-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összesen kapható ágyakat és madracokat. Szállodal és kávéházi, kórház és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. **Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök.** 301

Használt

ó l o m

megvóteire kerestetik

Cím a kiadóhivatalban.

3274—915. sz.

Tótvaradi körjegyzőségtől.

Pályázati hirdetmény.

Tótvaradi körben két irnoki állás megüresedvén, mindkét állásra pályázatot hirdetek.

Első irnok évi fizetése 1400 korona, másodiké 1200 korona. ezenkívül adóvégrehajtások teljesítése alkalmával 4 kor. napidíjat élveznek és a magánjövedelemből is részesülnek.

Mindkét állás azonnal elfoglalható. Eddigi szolgálatot és erkölcsüket igazoló okmányokat bemutatni tartoznak.

Tótvarad, 1915. október 31-én.

Tomautia Vazul,

körjzö.

4294

**A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt**

**Rozsnyay Serail arckenőese
Rozsnyay Serail krémje.**

**Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fil-
lér. 1 tégely krém 1 korona.**

Szines arceporok!!!

**Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testezin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál csodás hatású.**

Kapható: 1845

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

A szájüreg desinfiálásánál, valamint a
torokbetegségeit előidéző

bacillusok előlészénél, amely különösen gyermekeknél rendki-
vüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem

nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreg desinfiálja, utólsze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmu-
lik a „PEPPO” folyadék és
Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utasítással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utasítással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS. ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházával szemben.)

ALMA

téli, vegyes, 4 waggonnal

ELADÓ.

Érdeklődni lehet:

Kohn Jánosnál

Nagyhalmágyon.

713—1915. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke I. Csoport. Borona-utcaának 170 m³ kavicssal, a Kasza-utcaának 170 m³ kavicssal, a Sarló-utcaának 120 m³, a Kapa, utcaának 120 m³, kavicssal összesen 5460 korona költség mellett való kavicsolása iránt.

II. Csoport. A Közép-utcaának 100 m³, a Mikos Kelemen-utcaának 60 m³, a Gyár-utcaának 150 m³, a Péter-utcaának 100 m³, az Angyal-utcaának 60 m³, a Nagy Sándor-utcaának 80 m³, a Sága Koszorú-utcaának 100 m³ kavicssal összesen 5040 korona költség mellett való kavicsolása iránt.

III. Csoport. Az Orczy-utcaának 100 m³, a Munkácsy-utcaának 100 m³, a Lövész-utcaának 120 m³, a Leiningen-utcaának 100 m³, a Csaba és Eke-utcaának 160 m³ és az Erzsébet-utcaának 120 m³ kavicssal 4900 korona költség mellett való kavicsolása iránt folyó évj november hó 8-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Ajánlat tehető az egyes csoportokra külön-külön és együttesen is. Bánatpénzül leteendő az ajánlati ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az arlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek a városi pénztárnak történt befizetését igazoló letétjegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek, a gazdasági tanácsnok urnál, az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők. Arad sz. kir. város gazdasági székeinek, 1915. évi október hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Kitűnő,háziilag kezelt, hordóban sa-
vanyított**káposzta**

kapható nagyban és kicsinyben. Heti vagy havi előjegyzéseket házhoz szállításra is elfogad

Baumann Lajos

fűszerkereskedő

Arad, Damjanich-utca 1. sz.

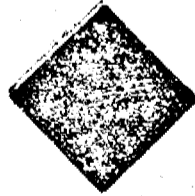
URÁNIA

Csütörtök, péntek, szombat

Kellermann Bernhardt

AZ ALAGÚT

Filmszenzáció 6 részben.

3211

Előadások délután 5, 7, és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Csak a pénztárnál készpénzért váltott jegyek érvényesek

WEITZER JÁNOS

gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Vagyon

Mérleg-számla 1915. évi június hó 30-án.

Telér

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár készlet			20,179	11	Részvénytőke			5,000,000	—
Váltótárca			18,794	38	Tartalékalap	1,826,854	27		
Magyar hadikölcsön-kötvény n. 6. K 500,000	468,250	—			Gépek értékcsökkenési tartalékalapja ...	204,460	—		
Különféle értékpapírok	15,002	—	483,252	—	Veszteség tartalékalap	105,411	82		
Óvadék letétek értékpapírokban	89,722	—			Tisztviselői segélyalap	287,954	87		
Óvadék letétek elfogadványainkban	118,000	—	207,722	—	Munkásjóléti intézmények tartalékalapja	99,960	91	2,024,641	37
Követelések vasutaktól	402,042	11			Gyári ingatlanok, telepítvények, gépek, berendezések és szerszámok érték- csökkenési tartalékalapja			1,734,947	—
Követelések pénzintézeteknél és külön- féle követelések	916,970	07	1,319,012	18	Fedezeti elfogadványok óvadéki célra			118,000	—
Financirozott követelések			990,000	—	Forgalomban levő elfogadványok			850,000	—
Gyári ingatlanok	1,989,027	36			Forgalomban levő intézvények			600,000	—
Telepítvények és gépek	2,681,544	12			Fedezeti intézvények financirozott köve- telésekre			990,000	—
Berendezések és szerszámok	883,427	06	5,453,998	54	Óvadéki célra kölcsönvett értékpapírok			85,800	—
Árukészletek			2,417,590	71	Különféle hitelezők			1,276,967	85
Anyagkészletek			2,290,259	55	Be nem váltott 22. sz. szelvények			1,215	—
					Nyereség áthozat az 1913/1914. évről ...	115,398	41		
					Tiszta nyereség	403,843	84	519,237	25
			18,200,808	47				18,200,808	47

Arad, 1915. évi október hó 25-én.

A könyvelésért:

Joób Gusztáv, s. k.

Az igazgatóság:

lovag Schoeller Richard, s. k.

elnök.

dr. Fábry Sándor, s. k.

alelnök.

Broch Fülöp, s. k.

Herzel Bernát, s. k.

Giesecke Gusztáv, s. k.

Huze Alfonz, s. k.

Sármezei Endre, s. k.

Heinrich Sándor, s. k.

Neufeld Károly, s. k.

Ezen mérleg-számlát a könyvekkel és számadásokkal összehasonlítottuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Walder Gyula, s. k.

elnök.

Vásárhelyi János, s. k.

Wiesend Arthur, s. k.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

WEITZER JÁNOS

gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Tartozik **Nyereség- és veszteség-számla 1915. évi június hó 30-án.** Követel

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Üzleti és általános költségek, épületek, gyári telepítvények, gépek, berendezések és szerszámok jókarban tartási költségei	359,698	05			Nyereség áthozat 1913/1914. évről ...			115,393	41
Tisztviselők fizetése	218,850	48			Bruttó jövedelem			1,326,080	22
Irodai költségek	14,638	88							
Adók	164,806	47	757,493	38					
Épületek, gyári telepítvények, gépek, berendezések és szerszámok alapszámból készült leírása			164,743	—					
Nyereség áthozat az 1913/1914. évről ...	115,393	41	519,237	25					
Tiszta nyereség	408,843	84	519,237	25					
			1,441,478	63				1,441,478	63

Arad, 1915. évi október hó 25-én.

A könyvelésért:
Jóbb Gusztáv, s. k.

Az igazgatóság:

Levegő Schoeller Richard, s. k.
elnök.

dr. Fábry Sándor, s. k.
alelnök.

Broch Fülöp, s. k.
Herzel Berhát, s. k.

Giesecke Gusztáv, s. k.
Huze Alfonz, s. k.
Sármezey Endre, s. k.

Heinrich Sándor, s. k.
Neufeld Károly, s. k.

Ezen nyereség- és veszteség-számlát a könyvekkel és számadásokkal összehasonlítottuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Walder Gyula, s. k.
el.

Vásárhelyi János, s. k.

Wiesend Arthur, s. k.

A Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény értelmében és a társulati alapszabályok 34. §-ának figyelembe vételével az igazgatóság által elénk terjesztett, 1915. évi június hó 30-án lezárt mérleget és nyereség- és veszteség-számlát behatóan átvizsgáltuk, a szabályszerűen lezárt könyvekkel, valamint a számadásokkal összehasonlítottuk és teljesen rendben levőnek találtuk, meggyőződést szerezvén egyúttal arról, hogy azok úgy a társulati alapszabályoknak, valamint a törvényszabta kívánalmaknak megfelelnek.

Ennek folytán van szerencsénk az igazgatóságnak a lefolyt évi 408,843-84 korona tiszta nyereség, valamint az előző évi 115,393-41 korona áthozat, összesen 519,237-25 korona hovatfordítása tárgyában előterjesztett indítványát a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánlani és kérjük, hogy az 1914. évi július hó 1-től 1915. évi június hó 30-áig terjedő üzletét illetőleg úgy az igazgatóságnak, valamint az alulírt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1915. évi október hó 25-én.

A felügyelő-bizottság:

Walder Gyula, s. k.
elnök.

Vásárhelyi János, s. k.

Wiesend Arthur, s. k.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

sorsbergi, díszmű- és játékkáru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Üzletünket

november havában

Andrássy-tér 22. sz.

a megyeházzal szemben

helyezük át.

3401

Cipő Tőzsde.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

ha tiszta, fehér arcbőrt

őhajt, használjon okvetlen Hajós-téle

Ibolya „Doré” krémét.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna. Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szűrvesztő-Depilor. E kitérő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez

Kalmár József
villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Burgonya és vöröshagyma

métermázsánsként és waggontételekben kapható

Kalmár Endréné

Arad, Arpád-tér 5.

670. Telefon 670.

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

A WEITZER JÁNOS GÉP-, WAGGONGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ARADON

XXIII. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, az Aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében,
1915. évi november hó 21-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti év eredményéről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hovatfordítása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.
2. A felügyelő-bizottság tagjainak választása az alapszabályok 29. §-a értelmében.
3. A felügyelő-bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapszabályok 31. §-a).
4. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények vagy az ezekről nyilvános hitelintézetek által kiadott letétjegyek legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letéteményezendők és pedig mindkét esetben egyidejűleg benyújtandó sorszámos jegyzékkel:

Aradon: az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál,

Budapesten: Igazgatóságunk pénztáránál, (V. Fürdő-utca 1.)

Wien-ben: Schoeller & Co. bankháznál (L. Wildpretmarkt 10.) és a K. k. priv. allgemeine Verkehrsbank-nál (L. Wipplingerstrasse 28.)

4259

Az igazgatóság.